

ŽELEZAR

10. seja upravnega odbora Strožji kriteriji za izredno plačane in ne plačane dopuste

10. seja upravnega odbora je bila v torek 6. avgusta 1968. Na seji so obravnavali kot osnovno vprašanje poročilo o izvrševanju proizvodnega programa v juliju in predlog operativnega plana za avgust. Poleg teh osnovnih vprašanj, so pregledali še kako so izvršeni sklepi zadnjih dveh sej ter rešili nekaj tekočih vprašanj in prošenj.

K poročilu o izvrševanju proizvodnega programa v juliju člani upravnega odbora niso imeli pripomb. Tudi operativni plan za avgust so potrdili brez pripomb.

Med tekočimi vprašanji, ki so jih obravnavali na tej seji, so obravnavali tudi predlog sekretarja za ekonomiko o reševanju problema oblikovanja osebnega dohodka v delovni enoti elektrojeklarna, ki je nastal s pričetkom obratovanja nove Lectromelt peči. Sklepa o tej problematiki niso sprejeli, temveč so zadolžili direktorja, da zadevo reši na podlagi izračuna za julij in o tem poroča na prihodnji seji.

Odobrili so gostinski enoti ŽELEZAR, da uvede plačevanje stanovanjske najemnine v samskih domovih v na-

prej s pripombo, da se to izvede postopno vsaj v štirih obrokih.

Pogovarjali so se tudi o odobravanju izrednih dopustov in sklenili skladno s sklepi delavskega sveta Železarne, da bodo do maksimuma zaostrili odobravanje tako izredno neplačanih kot plačanih dopustov. Na eni prihodnjih sej, tako so sklenili, bodo določili kriterije, ki morajo biti mnogo bolj strogi kot so bili doslej.

Integracija metalurgov Bosne in Hercegovine

(Zenica, 31. julija) — Razgovori okrog integracije metalurških kolektivov z območja Bosne in Hercegovine se bližajo h koncu. Na današnjem sestanku koordinacijskega odbora za integracijo železarn Zenica in Ilijaš, rudnika železove rude iz Ljubije in železarne in rudnika iz Vareša, ki je bil v Bistričaku v bližini Zenice, je bil predelan projekt bodoče organizacije metalurško rudarskega kombinata.

Upravni odbor železarne Jesenice je na svoji seji, dne 6. t. m. obravnaval pismo železarne Ravne, ki je bilo poslano oblikovalcem gospodarskega sistema, predstavniškim in drugim organom in bil mnenja, da se pismo zaradi istovetnosti problemov, zahtev in stališč vseh slovenskih železarn, v celoti objavi v našem glasilu.

»Smo kot osamljeni vojaki na fronti«, je rekel eden od udeležencev na sestanku zbora delovne skupnosti, na katerem smo obravnavali sanacijski načrt naše železarne.

Vsem bi moralo biti že znano, v kakšen položaj je zašla jugoslovanska črna metalurgija in, da prehajajo druga za drugo vse železarne v poslovno izgubo. Name-

sto, da bi se akumulativnost te bazične veje, kar je bilo predvideno, izboljšala in omogočila razširjeno reprodukcijo na lastni osnovi, železarne v tretjem letu gospodarske reforme iz dohodka ne morejo pokrivati niti svojih osebnih dohodkov. Medtem ko so z reformo odredne domicile cene izdelkov črne metalurgije na domačem tržišču ostale nespremenjene, so v stalnem porastu cene surovinam, pomožnemu materialu, energiji, transportnim, gradbenim in drugim storitvam, zrastle pa so tudi družbene dajatve, zlasti pa obremenitve, ki sledijo nezadostni likvidnosti gospodarskih organizacij te industrijske veje.

Delavci železarne Ravne so z razumevanjem sprejeli zahtevo samoodpovedi in požrtvovalnosti pri reševanju svoje delovne organizacije, ki je

pod učinkom reformskih neskladnosti v zadnjih dveh poslovnih letih prišla v težaven položaj, od izvoljenih samoupravnih in družbeno političnih organov pa so zahtevali energičen nastop za zaščito živiljenjske ravni proizvajalcev bazične industrije.

Vsi smo priča edinstvenemu kontrastu pri izplačevanju in nerazumljivih premikih na področju osebnih dohodkov. Delavci črne metalurgije, ki povsod v svetu za rudarji zavzemajo čelo mesečnih poprečnih prejemkov, so pri nas ostali na repu med industrijskimi vejami, z negospodarstvom pa se sploh ne morejo primerjati. Javno objavljene statistike nazorno nakazujejo leglo nezadovoljstva in nemira, ki hromi delovno razpoloženje in za cilje gospodarske reforme nujno delovno požrtvovalnost. Prikaz gibanja poprečnih osebnih dohodkov v Sloveniji, objavljen v »Delu« 19. julija, je ponovno razburil ljudi, saj se iz njega vidi, da je tendenca v premikih

(nadalj. na 4. in 5. str.)

Težave pri čiščenju plinovodov surovega plina

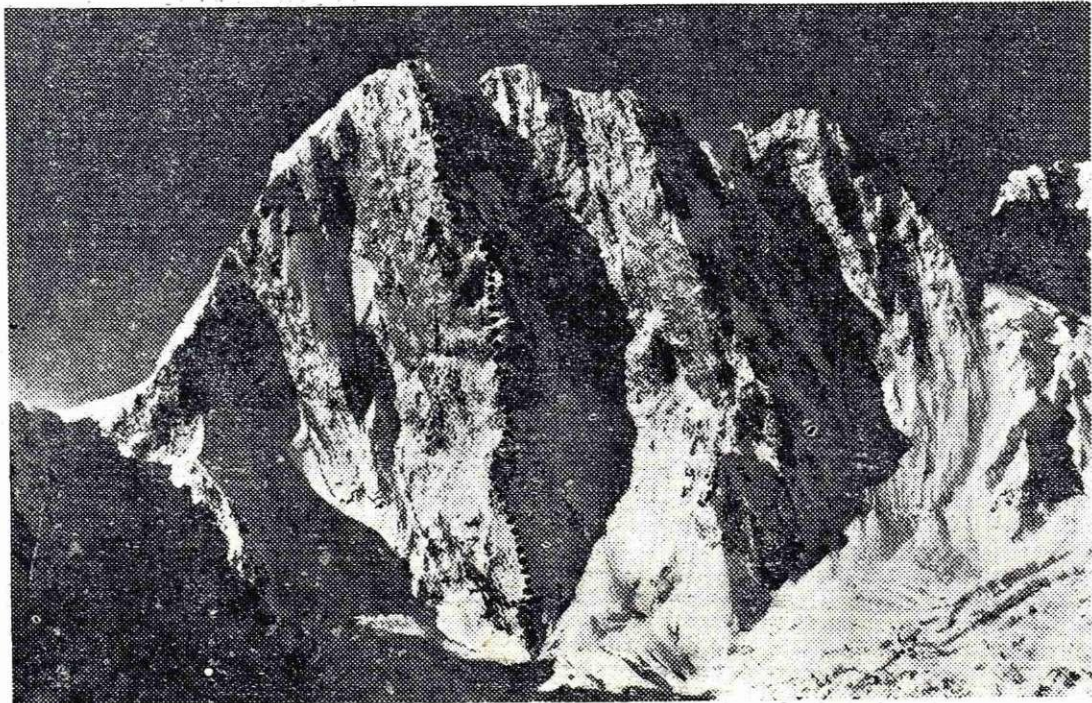
Dela na rekonstrukciji čistilnih krtač na plinovodu surovega plina od plavža št. 1 do stolpnih čistilcev ne potekajo zadovoljivo, skoraj bi lahko rekli, da prepočas. Glavni vzrok za to je, da je bila v ceveh prevelika količina prahu, ki je bil povrhu vsega še žareč. Po predvidenem grobem programu bi ta dela morala biti zaključena v desetih dneh, seveda pri tem niso računali, da bodo pri čiščenju prahu iz cevi naleteli na take težave. Z merjenjem so približno ocenili temperature cevovodov in, da je v ceveh precej prahu. V načrtu so imeli, da bodo takoj, ko bodo cevovodi dovolj prezračeni, začeli s čiščenjem, prah pa so nameravali ročno spraviti iz cevi.

Ko so 30. julija začeli s čiščenjem so šele ugotovili, da je prah žareč in, da ročno čiščenje odpade. Poskušali so tako, da bi montirali nove krtače in s tem skušali spraviti prah s cevi, toda nastal je problem, kako spraviti skozi cev žično vrv.

Pri tem poskusu, ko je delavec EM vlekel žično vrv skozi cev, je kljub zaščiti dobil opekline druge stopnje in to v cevi v kateri je bilo najmanj prahu. Z montirano krtačo pa kljub temu niso mogli spraviti prahu iz cevi, ker je bila količina prevelika. Da bi ta prah spravili iz cevi, so na predlog delovodja elektro delavnice plavža na

žično vrv navezali sod, ter z njim poskusili spravljati prah iz cevi. Na podlagi tega poskusa so potem napravili nekako lopato, tako da so potem očistili prvo cev. S tem pripomočkom so delali na vseh treh ceveh, med čiščenjem pa so lopato dopolnjevali tako, da je bilo čiščenje vedno lažje. Pri spravljanju žičnih vrvi skozi cev so kljub previdnosti imeli primere opeklin manjših značajev. Pri tem pa moramo poudariti, da bi lahko imeli v srednji cevi večje opekline, če ne bi žično vrv vlekel skozi cev delovodja strojnega vzdrževanja plavžev osebno.

(nadalj. na 2. str.)

Naši sodelavci Klavdij MLEKUŽ, Zvone KOFLER, Janko AZMAN in Janez BROJAN, so konec julija preplezali 1.500 m granitni Walker steber v severni steni Grandes Jorasses (zapis o tem podvigu berite na zadnji strani)

Proizvodnja v sedmih mesecih

Fakturirana realizacija je do konca meseca julija znašala 378 milj. in zaostaja za planom za 8 milijonov din. Blagovna proizvodnja po količini je celo presežena, vendar nismo izpolnili plana v asortimentu.

Vzrok je v tem, ker smo imeli:

- občasno pomanjkanje ingotov, ker je električna peč šla kasneje v obratovanje kot smo računali;
- pomanjkanje žice, ker nova valjarna žice še ni bila v polnem obratovanju in zaostajamo za planom za 24.600 ton valjane žice;
- delno pomanjkanje naročil v mesecu januarju in februarju;
- precejšnje obveze z določenimi termini za inozem. ske in domače kupce;
- pomanjkanje proizvodnih delavcev zlasti v predelovalnih obratih;
- objektivne in subjektivne težave v usvajanju vli-vanja in valjanja raznih kvalitete v jeklarni odnosno novi valjarni.

V želji za čim večjo realizacijo, smo zlasti zmanjšali povsod medfazne zaloge, kar pa je povečalo težave v izvrševanju programa ker so zaloge polfabrikata zdržale pod nujno potrebne zaloge. Najmanjša težava ali izpad posamezne kvalitete v jeklarni ali valjarni nujno povzroči posledice v nadaljnji predelavi.

Kot posledica popreje navedenega je bila zlasti manjša proizvodnja v hladni predelavi.

Zaradi obvez za inozemstvo, je bil jeklovlek slabo preskrbovan, tudi ko so od februarja dalje prišla naročila.

Tudi žičarna je bila več mesecev slabo preskrbovana z valjano žico, ker ni bilo proizvodnje, delno pa so bile obveze do domačih in inozemskih kupcev za valjano žico, zlasti bližnjim in se jih nismo mogli izogniti.

Za hladno valjarno pa so bile težave zlasti zato, ker smo pravzaprav šele letos usvajali valjanje trakov in so bile težave metalurške in valjavske narave.

Kot posledica slabše preskrbe žičarne, so bile slabše preskrbovani delno tudi oddelki varilnih elektrod in žebeljarna. Situacija se je v teku 2. kvartala pričela izboljševati, ker je nova valjarna žice dala že nekaj proizvodnje, nekaj smo jo pa nabavili. Vendar nabavljena žica ni bila vedno dobre kvalitete, kar je problematiko še povečevalo.

S trakovimi smo si delno pomagali z valjanimi trakovi iz železarne Sisak. Želja, da bi dobili več dobrega polfabrikata od drugje, zlasti iz inozemstva ni uspela, ker je naletela na vrsto težav.

Težave so trenutno pri povečani proizvodnji jeklarne pri nizkih zalogah kot jih imamo, še v tem, da niti naša jeklarna, niti katerakoli jeklarna na svetu, ne more viliti v vsakem trenutku tisto kvaliteto, ki jo trenutno želimo.

Kot posebna težava se je pokazalo, da nismo dosegli na blumiingu in valjarni trakov še proizvodnje, ki smo jo predvidevali. Vložek na blumiingu je v zadnjem mesecu kljub 2-dnevni zastoju zaradi popravil, znašal 34.820 ton ingotov, kar je nov rekord, vendar še vedno premalo za zadostno preskrbo vseh obratov. Naloga je čimprej doseči 40.000 ton vložka za kar pa bo potrebno vpeljati 4-izmensko obratovanje blumiinga in vsaj 3-izmensko obratovanje v valjarni trakov. S tako proizvodnjo bomo uspeli medfazne zaloge normalizirati in normalno poslovati. Paralelno je seveda potrebno, da tudi jeklarna doseže tako proizvodnjo. Tej proizvodnji se je jeklarna že precej približala, saj je v preteklem mesecu proizvedla 37.000 ton jekla.

Nova valjarna mora seveda forsirano izdelati tudi trakove za nadaljnjo predelavo in v slučaju manjše proizvodnje, mora iti ta na račun direktne odprave.

V valjarni žice, kjer je bilo prejšnji mesec v stari valjarni proizvodnje 2.800 ton in v novi 2.300 ton, moramo čimprej doseči proizvodnjo čez 6.000 ton, po možnosti v novi, da bi staro lahko ukinili.

Dobave za izvoz naj bi se postopoma zmanjševale. Sprejem nove delovne sile je predvsem usmeriti v predelovalne obrate.

Na vprašanjih izboljšanja izkoriščanja materiala, to je izplena, smo v teh 7 mesecih intenzivno delali v štabnih službah in obratih. Rezultati so dosedaj skromni vendar računamo na to, da obstoja možnost to akcijo uspešno končati in do konca leta spraviti izplen na nivo, ki je bil s planom predviden.

Bogomil HOMOVEC

Težave pri čiščenju plinovodov surovega plina

(nadalj. s 1. str.)

Kljub temu, da so se ves čas izvajalci del zavedali, da je to delo zelo važno, niso mogli dela opravljati tako, kot so želeli. Že pri razgovoru z izvajalcem del in tehničnimi službami vzdrževanja, je bila poudarjena važnost del in to iz dveh važnih razlogov. Zaradi dela na plinovodih mora biti plavž št. 1 ločen od plinskih čistilcev in celotno količino plina se spušča v zrak. S tem pa se spušča tudi velike količine prahu v zrak in tako se zaprajuje okolica. V kotlovni pa morajo v kotlih namesto plina kuriti premog, kar nam povišuje proizvodnje stroške pare. Iz vseh teh razlogov morajo biti dela dokončana do konca tega tedna.

Pri tem delu se je pokazalo, da krtače tudi v bodoče verjetno ne bodo delale zaradi prevelikih temperatur, ki lahko časovno nastanejo v cevi. Najprej so mislili, da žična vrv domače izdelave ne ustreza, zato so naročili novo žično vrv v inozemstvu, to vrv so uporabljali zdaj pri čiščenju uprahu, pa je pokazala iste slabosti kot preje.

Mazut z Bele na Jesenice

Večkrat na leto se dogodi, da prične primanjkovati mazuta. Da bi se to ne ponavljalo več, je potrebno zgraditi dodatne rezervoarje, v katerih bo na razpolago večja količina tega goriva. Ta gradnja je že v teku, saj se poleg že obstoječe mazutne postaje na Belškem polju gradi veliko skladišče za mazut. V kolikor bi ga v rafinerijah občasno primanjkovalo, ga bomo lahko črpali iz teh rezerv. Za potrebe obratov na Jesenicah ga bodo dovažali k tej mazutni postaji s cisternami in dvema tenderjema, ki jih imajo za to že pripravljene.

Lojze Dolgan

Oblike integracije v naših zakonskih predpisih

(2. nadaljevanje)

To obliko združevanja ureja temeljni zakon o enotnih gospodarskih zbornicah in poslovnem sodelovanju v gospodarstvu (Ur. l. SFRJ št. 10/65 z dne 10. 3. 1965). Več organizacij lahko ustanovi novo organizacijo, ki postane pravna oseba. Njena naloga je, da opravlja posle, ki so skupnega pomena za podjetja — ustanavljanje. Podjetja postanejo člani novoustanovljenega poslovnega združenja in ohranijo popolno pravno sposobnost. Ta obli-

domača vrv. Verjetno bo potrebno namesto žičnih vrvi uporabiti kalibrirano ognjeodporno verigo, v kolikor pa bi se še ta ne obnesla, pa bodo morali na pol leta ustaviti plinovod in očistiti prah iz cevi. Delno bi se ta pomanjkljivost odpravila, če bi predelali prašno vrečo, tako da bi bila količina prahu manjša. Morda bi se splačalo na prašni vreči na plavžu št. 1 napraviti kontinuirani odvzem prahu, kajti ta prašna vreča je bila prvotno tako

narejena. S tem bi dosegli večji odvzem prahu že takoj iz prašne vreče in bi bila količina odsednega prahu v cevovodih verjetno manjša.

Konstruktorski biro bo sedaj na osnovi količin prahu, ki je bila v cevi, napravil nov izračun obremenitve cevi, tako da jih bodo, če bo potrebno tudi ojačali, da ne pride do zrušitve. V kolikor tudi v bodoče ne bodo delale krtače, pa bo potrebno vsake pol leta čistiti prah iz cevi.

T.

Dogovor o predvidenih popravilih v avgustu

O remontih strojev in naprav, ki jih bo treba popraviti v mesecu avgustu v Železarni, so se dogovorili na konferenci pri vodstvu tehničnih služb. Tako bodo v tem mesecu nadaljevali s popravilom kaverja št. 4. V martinarni bodo opravili glavni remont na peči K, manjši remonte pa na pečeh A in H. Tudi pri ASEA električni peči, je predvideno manjše popravilo in dva na Lectromelt peči. V valjarnah na Javorniku, bodo popravljali platinsko peč, nato peči na težki progi in pa lužne banje. Na globinski peči št. I. v valjarni Bela, bodo pričeli z remontom sredi avgusta. Pregledati pa bo potrebno še rekuperator, katerega bodo tudi zamenjali, če bo to potrebno. Z remontom globinske peči II., bodo pričeli koncem avgusta. V predelovalnih obratih pa bodo v tem mesecu izvršili remont-

na dela na globinski peči št. 11. Vsa navedena popravila so potrebna ker so pretekli roki za brezhibno uporabo oz. funkcioniranje navedenih proizvodnih naprav.

Uvoz surovega železa

Pri oddelku za uvoz nabavne službe smo zvedeli, da bo letos do konca leta dobavljeno okrog 60.000 ton surovega železa. Nekaj od tega bo v Železarni porabljenega že letos za predelavo v jeklo, ostalo pa bo za proizvodnjo v prihodnjem letu. Ker je omenjena količina razmeroma velika, bo potrebno poskrbeti za justrežno skladiščenje. Približno 10.000 ton surovega železa bo skladiščena pod pristaniškimi žerjavi.

Večjo količino pa bo treba razložiti na ostalih prostorih nasipa tako, da ga bo čim lažje spraviti pod pristaniške žerjave, ko bo nastopila potreba za uporabo.

B.

Dopisujte v Železarja

generalno antikartelno in generalno antitrustovsko klavzulo, ki jo vsebuje čl. 111. Iz teh predpisov izhaja prepoved karteliziranja na notranjem trgu kakor tudi prepoved prenašanja takih pooblastil na poslovna združenja, ki bi lahko imela za posledico izgubo samostojnosti gospodarskih organizacij. Zaradi pomembnosti združevanja mora biti pogodba sklenjena pismeno, odločanje o sklenitvi pogodbe pa je prepuščeno najvišjim samoupravnim organom, to je delavskim svetom. Odpravljena pa je določba, da mora pogodbo o ustanovitvi potrditi svet občinske skupščine za gospodarstvo. S čl. 142 se omogoča naknadna pristopitev podjetja k poslovnemu združenju, kar pa je vezano na so-

Izpolnitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter odpreme za mesec julij 1968

TOPILNICE: Plavž je v tem mesecu ob boljši klasi- fikaciji rude zadovoljivo iz- polnil mesečni program pro- izvodnje. SM jeklarna je od- lila izven programa 32 šarž. Uspešna je bila v tem mese- cu pri izdelavi dinamov šarž, saj je bilo odlito čez 1.500 ton tega jekla. Prav tako je v tem mesecu narastel delež avtomatskih jekel; skupno je bilo odlito 650 ton teh jekel ali 2,2% martinarske proiz- vodnje. Elektrojeklarna lah- ko istočasno dela samo z dvema pečema, ker nima tre- tje posade. Zato sta v tem me- secu delali ASEA in Leotromelt peč v kombinaciji 20 dni, ASEA in BBC peč en dan, BBC peč in Lectromelt 6 dni, po 1 dan oz. 3 dni pa sta obratovali BBC in ASEA peč sami. BBC peč smo mo-

rali vključiti zaradi izdelave ventilskih in ostalih nerjave- čih jekel, katerih proizvod- nja na ASEA peči še ni osvo- jena. V sivi livarni so me- seca julija dosegli storilnost 66 kg/h na moža, kar je do sedaj najvišja storilnost ob istočasno minimalnem izmeč- ku 2,78%.

VALJARNE: Bluming je po- stavljeni program skupne in blagovne proizvodnje prese- gel. Zaradi popravila škarij na praznik pa smo povečali zalogo blokov pred pečjo. Fond jekla smo s tem pove- čali, vendar je problem na drugi strani, ker se čas ogre- vanja podaljša, bluming pa izgubi del kapacitet. Vendar nam hladen vložek koristi predvsem takrat, ko šarže v martinarni časovno ne pada- jo glede na cikel valjanja

na šteklu. Odkar ima linija rezanja (adjustaža valjarne trakov) vpeljane tehnične nor- me, se je količina razrezanih svitkov bistveno povečala; verjetno bi na isti način po- večali proizvodnjo bluminga, zato je uvedba tehničnih norm za ta agregat prepo- trebna. Lahke proge in tan- ka pločevina so v juliju de- lali zadovoljivo. V novi va- ljarni žice poteka testiranje za doseg tehničnih kapacit- et. Tako je za programom Ø 12 — 7 mm sedaj na vrsti Ø 6 mm. Do konca avgusta moramo poizkusiti še Ø 5,5 milimetrov, ki je najpomem- bnejša dimenzija, ker na ba- zi te žice sloni več kot polo- vica celotne proizvodnje ži- čarne. Če nam valjanje te dimenzije »potegne«, lahko v jesenskih mesecih računamo

z ukinitvijo še ene dneve v stari valjarni žice. Jeklovlek je prišel do optimalne zalo- ge šele v drugi polovici me- seca, tako da trenutno raz- polaga z zadostnimi količi- nami vložnega materiala. Va- ljarna 2400 ni zadovoljila, v mesecu avgustu pa bo imela občasno pomanjkanje mate- riala, če ne bomo uspeli zva- ljati vseh hladnih blokov, ki so na zalogi.

PREDELOVALNI OBRATI: Vloženega materiala za žičar- no imamo dovolj. Težave so pri vlečenju žice Č 1530 zara- di trganja in korodiranosti žice. Če bi obrat držal kontinuiteto vlečenja, korodira- nosti ne bi bilo; na vsak na- čin pa ni odgovoren za sla- bo izdelavo šarž, od kate-

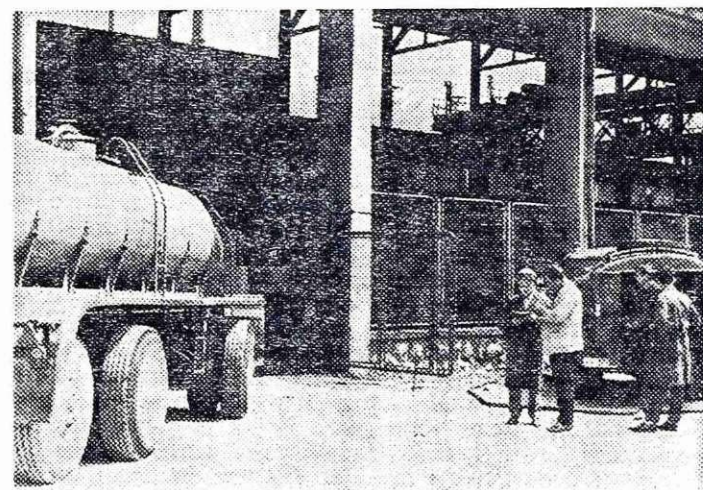
rih je določena količina tudi zavaljana. Za hladno valjar- no nismo mogli zagotoviti trakov širine 300—400 mm iz Siska, ker so imeli podaljša- ni remont bluminga. Teh di- menzij pa valjarna trakov na Belj ne more valjati. Na dru- gi strani pa je vprašanje, če se en mesec namensko odre- čemo večji realizaciji valjar- ne trakov, da bi dosegli opti- malne zaloge za hladno va- ljarno. V elektrodnom oddel- ku so uvedli četrto izmeno na talilni peči za prašek, tako da delo teče neprekinjeno. V juliju so občutili tudi že pomanjkanje naročil, zato je bila odprava varilne žice manjša od proizvodnje.

-ec

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	Program	Izpolnitev	%	Program	Izpolnitev	%	
Plavž	11.800	12.710	107,7				
Martinarna	29.000	29.154	100,5				
Električna peč	9.000	7.911	87,9				
Livarne	1.040	1.003	96,5		43		
Opekarna	1.080	1.642	152,0	180	302	167,9	
TOPILNICE:	51.920	52.420	101,0	180	345	191,7	
Bluming	27.300	29.223	107,0	600	619	103,2	619
Linija rezanja	11.000	9.860	89,6	3.000	3.347	111,6	3.019
Profilarna	100	178	178,8	100	177	177,0	204
Težka proga	3.750	3.970	105,9	400	243	60,8	250
Lahke proge	3.000	3.455	115,2	1.900	2.019	106,2	2.050
Valj. žice:							
— Jesenice	3.000	2.812	93,7	2.000	1.987	99,4	1.993
— Bela	3.000	2.342	78,1				
Valjarna 2400	7.650	7.200	94,1	7.400	6.888	93,1	7.021
Valjarna 1300	4.500	4.863	108,1	4.500	4.789	106,4	4.719
Jeklovlek	1.030	657	63,8	1.030	657	63,8	753
VALJARNE:	64.330	63.560	100,4	20.930	20.726	99,0	20.628
Hladna valj.	2.100	1.987	94,6	2.100	1.964	93,5	2.023
Žičarna	4.260	3.359	78,8	2.620	1.971	75,2	2.059
Zebljarna	1.020	937	91,9	1.012	922	91,1	918
Elektrodni odd.:							
— žica	820	721	88,0	816	719	88,1	649
— prašek	40	43	108,3	40	43	108,3	38
PREDEL. OBRATI:	8.240	7.047	85,5	6.588	5.619	85,3	5.687
ŽELEZARNA:	124.490	124.027	99,6	27.698	26.690	96,4	26.315

Blagovne proizvodnje za dom je bilo planirane 403 tone, izvršena pa 340 ton. Blumov je 831 ton.

Šoferja odpeljali v bolnišnico

V torek, 6. avgusta, nekaj minut po 10. uri je počila gumi- jasta cev, ki povezuje črpalko za koncentrirano kislino in cevno napeljavo pri HVZ. Zaradi brizganja kisline je dobil šofer avtocisterne Cinkarne Celje Stanko Lenič opekline po glavi in na hrbtu. Šoferju Leniču so nudili prvo pomoč na rešilni postaji, nato pa so ga prepeljali v jeseniško bolnišnico, od tam pa naprej v Celje. Razen tega je ugotovljena tudi materialna škoda na avtocisterni. Vzrok nesreči je slaba kvaliteta gumijaste cevi, ki je počila.

glasje večine članov združe- nja. Zakon vsebuje tudi do- ločilo (čl. 158), da poslovno združenje vodijo njegovi čla- ni po svojih predstavnikih. Z novelo pa je določeno, da morajo biti s pogodbo o ustanovitvi zagotovljene sa- moupravne pravice delavcev, ki delajo v združenjih. Or- gana združenja sta upravni odbor in šef biroja združe- nja, lahko pa se s pogodbo določi tudi izvršni odbor, ki izvršuje operativne naloge upravnega odbora. Upravni odbor sestavljajo predstavi- niki članov združenja, šef biroja in predstavniki de- lavcev, ki delajo v združe- njih. Enako število predstavi- nikov in članov združenja omogoča enakopravni polo- žaj vseh podjetij v združe- nju. Predstavnike članov vo-

lijo njihovi delavski sveti. S temi organizacijskimi pred- pisi se preprečuje osamosvo- jitev ali pa njegova domina- cija nad člani - ustanovitelji. Sprememba in dopolnitev za- kona iz leta 1965 je v členu 167-b uveljavila še en organ, ki skrbi za uveljavljanje sa- moupravnih pravic v združe- nju zaposlenih delavcev, to je svet delovne skupnosti združenja. Operativni organ združenja je biro, ki opravlja komercialne, tehnične in pisarniške posle združenja. Pristojnosti šefa biroja so v glavnem iste kot pristojno- sti direktorja podjetja, ven- dar s pomembnejšo določ- bo, da se pooblastila šefa bi- roja s pogodbo o ustanovitvi- takho omeji. Te omejitve pa morajo biti vpisane v re- gister gospodarskih organi-

zacij, če hočemo, da bodo tudi veljale nasproti tretjim osebam.

Glede nastopanja poslovne- ga združenja navzven je po- membna določba, da je po- slovno združenje zakoniti ko- misionar svojih članov. Nav- zven lahko nastopa samo v poslih, ki so preneseni nanj in to v svojem imenu ter na račun svojih članov. Po posebnem pooblastilu posa- meznega člana pa lahko zdru- ženje nastopa tudi v imenu tega člana. Poslovno združe- nje ne sme nikoli poslovati v svojem imenu in za svoj račun, kar določa čl. 156, ki ga je treba razumeti kot predpis, ki naj prepreči do- minacijo združenja nad čla- ni. Za obveznost poslovne- ga združenja jamčijo po enakih delih njegovi člani. Jamstvo

pa je lahko omejeno do vi- šine vloženih sredstev ali do določenega zneska, kar pa mora biti vpisano v register gospodarskih organizacij. Za- kon ima tudi podrobnejša določila glede dohodkov po- slovnega združenja, njegove delitve med delavce, ki v združenju delajo, ter ostanka med člane združenja.

Združenje sprejema sklepe samo na sejah upravnega od- bora. Na te sklepe, ki jih združenje mora dostavljati članom, so le-ti vezani.

Gospodarska organizacija preneha biti član poslovne- ga združenja s pismenim od- stopom od pogodbe ali pa z izključitvijo zaradi neizpol- njevanja obveznosti iz pogod- be o ustanovitvi. Zaradi raz- veljavitve več sklepov v enem letu, je dopustna tudi uved-

ba prisilne uprave nad po- slovno združenjem, ki pa lahko traja največ 1 leto.

Tudi temeljni zakon o pod- jetjih ima v čl. 121 določbo, ki se nanaša na poslovno združenje. Ta predpis dolo- ča, da lahko tudi organiza- cija v sestavi združenega podjetja sklene pogodbo o ustanovitvi poslovnega zdru- ženja. O tem sicer odloča delavski svet organizacije, vendar pa mora o sklenitvi pogodbe soglašati tudi delav- ski svet združenega podjetja. Ta predpis zakona o podjet- jih je zanimiv, ker obstoji že poslovno združenje jugo- slovanske črne metalurgije, predvidena pa je nadaljnja integracija v to združenje včlanjenih slovenskih žele- zarn.

Pismo ravenških železarjev gospodarskim, predstavniškim in drugim organom...

(nadalj. s 1. str.)
odnosov poprečnih osebnih dohodkov ostala nespremenjena. V 5 mesecih letos so se poprečni osebni dohodki v gospodarstvu dvignili za 6 %, v negospodarstvu pa za 9 %. Vprašamo se, koliko časa bo še neposredni proizvajalec lahko trpel tako obremenjevanje plodov svojega dela. V Gospodarski zbornici so se v tem času osebni dohodki dvignili za celih 31 %, statistika pa istočasno ugotavlja, da so v črni metalurgiji celo za 2 % padli. Ali ni v teh podatkih zadostni pogojev za ogorčenje in nezaupanje delavcev do naših predstavniških organov?

Delavci so na sestanku energično zahtevali, da se z zmanjšanjem prispevkov na osebne dohodke končno učinkovito nastopi proti neprestanemu zviševanju proračunske in druge potrošnje, zavaruje življenjska raven proizvodnega delavca, da bomo vsi, ne pa samo nekateri, dajali sorazmerni delež in spodbudno delovali za dosego intencij gospodarske reforme.

Vsem nam je poznano, da je v reformi zasnovana stabilizacija že postala preteklost in da cene življenjskih stroškov stalno naraščajo. Uradna objava sicer kaže, da so se cene letos proti istemu obdobju lanskega leta dvignile za 3 %; četudi tem podatkom verjame, se moramo zavedati, da to ne velja za vse, ker je v statistiki zajeta vrsta industrijskih izdelkov, ki jih delavci z nizkimi prejemki ne morejo kupovati. Pri njih je že samo stanarina podražitev življenjskih stroškov dvignila daleč nad objavljeno razmerje. Delavec s 4-člansko družino, ki ima dvosobno stanovanje in 700 N din mesečnih prejemkov, je lani prispeval za sta-

novanje 14 %, letos okrog 18 % svojih prejemkov. To je razlog, da so na omenjenem sestanku delavci rekli, da že več kot 20 let ob izboljševanju dela obljublamo boljše realne dohodke. To pa se ni zgodilo niti v reformi, ki je napovedovala izboljšanje življenjske ravni. Nekateri so sicer v tem obdobju tega brez truda in pravih zaslug deležni, delavci — vsaj v železarnah — pa sigurno ne.

Ali je res delavec črne metalurgije poleg rudarjev tisti, ki mora plačati najvišji reformni davek? Lani je moral preživljati v preširoko zasnovani liberalizaciji zunanjetrgovinskega poslovanja strah za svoj obstanek, letos pa mora ob stagnaciji osebnih dohodkov prispevati dodatne napore, da bi se delovne skupnosti osamljene izvekle iz težavnega položaja. Že nekaj podatkov nazorno kaže, kaj zmanjšuje voljo za dosego višjih proizvodnih dosežkov.

Potem ko je lani kljub opozorilom vse leto bil v veljavi zunanjetrgovinski sistem, ki ga naša poslovna in delovna sposobnost ne prenese, se je železarna Ravne razmeroma hitro preorientirala z domačih na inozemska tržišča. Izvoz je bil vse leto v porastu od 25 % v prvem do 45 % v zadnjem četrtletju ter s tem celotno zavzel 1/3 prodanega blaga. To je sigurno dokaz zavesti in delovne sposobnosti, ki se je s prodajo na inozemska tržišča še okrepila. Pridelek za ljudi pa je bil pri tem slab. Osebnih dohodki so padli, presežek dohodka pa se je znižal od 32 milijonov N din iz poslovanja leta 1966, na 7,4 milij. N din ali na eno petino. Predvsem v 2. polletju so v polni meri prišle na površje sistemske slabosti, ki so imele svoj odraz tudi v 1. polletju, zla-

sti pa v 1. četrtletju letos sicer izboljšane zunanjetrgovinskega sistema.

Železarna Ravne je v 1. polletju letos izdelala in dala na tržišče 33.675 t gotovega blaga, kar je 13 % več kot v istem obdobju lani. Ker je izvoz še vedno zajel 32 % celotne odprave, je rezultat ta, da iztržek znaša 120.029.000 N din ali le 98,6 % lanskeletne realizacije. Karakteristika 1. polletja letos pa ni samo v visokem procentu izvoza, bistveno se je ob tem spremenila tudi struktura. Medtem ko je lani v realiziranih 1.209.182 dolarjev izvoz na vzhodnoevropsko klirinško področje zajel 58,5 %, je ta letos v realiziranih 1.630.913 dolarjih, kar je porast za 34 odst., znašal le še 5,2 %, na konvertibilno področje 89,1 odst. in na ostalo 5,7 %. Zaradi visokih carinskih in drugih zaporov pa je taka struktura prodaje zahtevala znatno večje napore od delovne skupnosti — to se vidi v po- višanju produktivnosti dela pri blagovni proizvodnji za 14,2 % — ki pa niso dali svojih plodov niti v celotnem dohodku, še manj pa v dohodku podjetja.

Verjetno se bo marsikdo vprašal, zakaj železarna Ravne kljub povečani zaščiti doma še vedno toliko blaga prodaja na zunanja tržišča. Lani osvojeni kupci zahodnoevropskega tržišča so bili za to delovno skupnost pogoj za poselitve, letos pa jih ni možno pustiti na cedilu, zlasti ker ga ni tistega v naši državi, ki bi lahko zagotovil, da se v kratkem ne bo zopet zgodila sprememba, ki bo proizvajalce prisilila k orientaciji na inozemska tržišča. Kupce pa je zelo težko pridobiti prvič, še znatno težje pa drugič. To je razlog, da se železarna Ravne

težko odpove pridobljenemu renomeju in svojim inozemskim kupcem.

Poleg problema pokrivanja rednih poslovnih stroškov je v novi situaciji še posebej problematično pokrivanje investicijskih naložb. Razumljivo je, da je leta 1961, t. j. v času visoke konjunkturo in ugodne akumulativnosti, železarna Ravne z drugačnim optimizmom izdelala investicijski program in vstopila v razširitev ter modernizacijo svojih proizvodnih naprav. Pogoji, ki so nastopili sedaj zaradi zavlačevanja odobritve kredita, povečanja lastne udeležbe od 10 na 35 odst., preniknih letnih tranš izkoriščanja kredita, nastalih podražitev in kočno težjih pogojev poslovanja podjetij črne metalurgije, so bistveno slabši, zato je tudi razumljivo, da ni možno računati s takimi roki vračanja, kot jih predvideva leta 1963 sklenjena kreditna pogodba.

Popolnoma novi pogoji so nastopili tudi na področju obratnih sredstev. Kot vse železarne se mora tudi železarna Ravne zaradi premajhnih trajnih obratnih sredstev posluževati dragih kratkoročnih kreditov, ki dodatno zmanjšujejo dohodek podjetju, povišujejo pa ga bankam. Železarne Ravne je v 1. polletju letos uporabljala 46 milij. N din kratkoročnih kreditov, kar je 33 % vseh virov obratnih sredstev. Ker so ta sredstva stalno vezana, v železarni upravičeno zahtevamo, da se vsaj 2/3 kratkoročnih kreditov spremeni v kredite za trajna obratna sredstva. To bi moralo biti že doseženo z aneksom investicijskega programa; upoštevale pa so se le podražitve na področju naložb v osnov. na sredstva, ne pa tudi na področju naložb v obratna sredstva.

Delavski svet Železarne je na svojem zasedanju 29. julija sprejel sanacijski načrt, ki delovno skupnost v zvezi z nastopajočim izboljševanjem tržne konjunkturo doma obvezuje v 2. polletju proti 1. polletju letos k povečanju vrednosti blagovne proizvodnje na 135 milij. N din ali za 12,5 %, povečanju produktivnosti dela za 10 %, znižanju zalog surovin in pomožnega materiala, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov od 116,5 na 93 milij. N din ter izboljšavi strukture prodaje in prid visoko vrednih izdelkov. Sprejel je tudi ukrepe, ki naj sanacijo omogočijo, ob tem pa v smislu pripomb delavcev sprejel tudi zahteve, ki jih moramo posredovati oblikovalcem gospodarskega sistema, predstavniškim in drugim organom.

1. Hitro in učinkovito je pristopiti k spremembi obdavčevanja dohodkov prebivalstva, znižati prispevke na osebne dohodke in vpeljati progresivno obdavčitev družinskih dohodkov.

2. Podjetja črne metalurgije je vsaj v težkem prehodnem obdobju do 1971 oprostiti plačila obresti na poslovni sklad.

3. Vse industrijske veje bazične industrije se mora začasno oprostiti prispevka za mestna zemljišča.

4. Železarne je začasno oprostiti plačila prispevka v republiški vodni sklad.

5. V interesu zadrževanja in povečanja obsega izvoza je za premostitve carinskih in drugih ovir povečati retencijske kvote in izvozne premije prodaje na konvertibilna področja.

6. Takoj se mora odobriti izravnavna notranjih prodajnih cen z višjimi cenami inozemskih konkurentov za vse serijske izdelke, kot so pnev-

Proizvodnja grodlja danes in jutri

(nadaljevanje)

Leta 1955 je bila poprečna koristna prostornina japonskih plavžev 840 m³. V letu 1966 je to poprečje povečala že na 1.149 m³. V tabeli številka II je navedeno deset največjih plavžev, ki danes obratujejo v japonskih železarnah. Največji med njimi, ki ima koristno prostornino 2.620 m³ in premer talilnika 11,2 m, lahko proizvede dnevno okoli 5.000 ton grodlja (koristna prostornina, je prostornina od ravnine pihalice do vrha plavža).

Glavna prednost velikih plavžev je znižanje investicijskih in proizvodnih stroškov. Tako so investicijski stroški

na tono grodlja plavža z dnevno proizvodnjo 3.000 ton grodlja, približno za polovico manjši, kot pri plavžu, ki proizvaja 1.000 ton. Japonski plavžarji računajo, da bodo v bodoče gradili tudi plavže, ki bodo imeli koristno prostornino večjo kot 2.700 m³.

Pri velikih plavžih povzroča določene težave to, da je težko doseči prek celotnega prereza enakomeren pretok dimnih plinov. To bo lahko določena ovira pri večanju dimenzij bodočih plavžev. Ker pa to težavo precej izboljša uvedba visokega pritiska na žrelu, v bodoče ne bo mogoče graditi velikih plavžev brez naprav, ki omogočajo

takšen pritisk na žrelu.

Proizvodnost teh velikih plavžev hitro narašča zaradi uporabe določenih tehničnih prijemov in vedno bolj pripravljenega vsipa. Danes obratuje v japonskih železarnah več plavžev, ki proizvajajo v poprečju dnevno čez 4.000 ton grodlja. V januarju 1967, je dosegel eden izmed plavžev železarske družbe Yawata s koristno prostornino 2.047 m³, rekordno poprečno dnevno proizvodnjo 4.214 ton. Za bližnjo bodočnost računajo na Japonskem, da bodo njihovi novo zgrajeni gigantski plavži proizvajali dnevno okoli 7.000 ton grodlja. Pri tako veliki proizvodnji bo

potrebno v bodoče posvetiti posebno pozornost penostavljenju in mehanizaciji dela povezanega s prebodi raztaljenega grodlja, popravilom prebodnih žlebov in menjavi pihalice.

Obratovanje z visokim pritiskom na žrelu plavža

Prvič so pričeli uporabljati obratovanje z visokim pritiskom na žrelu plavža leta 1962 na enem izmed plavžev železarske družbe Yawata. Število plavžev s takšno obratovalno tehniko, je na Japonskem iz leta v leto naraščalo. Leta 1966 je izmed 49 plavžev v obratovanju uporabljalo 15 plavžev visok pritisk na žrelu. V letu 1967 se je to število povečalo na 19 med tem, ko jih je skupaj obratovalo 53.

Japonski plavži, ki obratu-

jejo z visokim pritiskom na žrelu, imajo ustrezne naprave, zgrajene tako, da lahko dosežejo pritisk 1 kg/cm². Vendar običajno obratujejo z nižjim pritiskom 0,4 — 0,7 kg/cm². V Sovjetski zvezi obratujejo nekateri plavži, ki lahko dosegaajo pritisk do 2 kg/cm².

Prednost obratovanja z visokim pritiskom na žrelu obstoja v tem, da narašča proizvodnja sorazmerno s povečanim pritiskom. Pri pritisku na žrelu 0,45 kg/cm² naraste intenzivnost izgorovanja pred pihalicami za 11 % v primerjavi z obratovanjem brez povečanega pritiska na žrelu. Če povečamo pritisk na 0,7 kg/cm² se poveča intenzivnost izgorovanja za 17 %. To pa hkrati pomeni tudi povečanje proizvodnje

matiski stroji in druga orodja. (Vloga železarne Ravne na zvezni zavod za cene št. 3.20-139 in 140 z dne 23. maja 1968).

7. Takoj je odobriti novo tranšo kredita JIB in KBHL za trajna obratna sredstva (zahtevek KBHL št. 45/67 z dne 4. 5. 1967).

8. Naknadno naj se skladno s podražitvami odobri povečanje kredita za trajna obratna sredstva (Zahteva pri SGB in JIB v aneksu III. investicijskega programa od aprila 1966).

9. Z odobritvijo dodatnih dolgoročnih kreditov za trajna obratna sredstva je zmanjšati visoke obremenitve s kratkotrajnimi krediti in zamudnimi obrestmi. (Vloga železarn SRS na UO republiškega sklada skupnih rezerv z dne 8. 7. 1968).

10. Podaljšajo naj se vrtilni roki investicijskih kreditov pri JIB od 10 na 15 let (vloga št. 126/13 z dne 11. maja 1963) in pri KBHL od 8 na 10 let. (Zahtevek je vsebovan v enotnem investicijskem programu železarn SRS).

11. Vse vročitve za udeležbo pri kreditiranju investicij KBHL je uporabiti za znižanje dolga.

12. Zmanjšati je treba interkalarni obrest, ki so posledica zavlačevanja sklenitve kreditne pogodbe, izdaje komercialnih soglasij in prenikljivih letnih tranš.

13. Odobriti je povečanje dolgoročnega investicijskega kredita za podražitve, ki so nastopile vsled usmeritve uvoza opreme JIB na manj ugodna področja — težka progla valjarne. (Zahtevek št. 256 vložen dne 19. 8. 1966).

14. Odpraviti je nemir, zvezan s stalnim napovedovanjem podražitev surovin, energije, transportnih uslug in drugo ter taka ukrepanja sprejemati le sočasno z odo. britvijo povišanja cen izdelkom črne metalurgije.

Ob ugodni rešitvi navedenih ukrepov bi železarna Ravne pod sedanjimi pogoji poslovanja odpravila poslovno izgubo, z izboljšavo, ki jo zahteva sanacijski načrt, pa dosegla poprečne osebe do-

hodke, ki bi bili v sorazmerju z drugo gospodarsko in negospodarsko dejavnostjo.

Na Ravnah se zavedamo, da so obstoj, prosperiteta, zaslužek nas in naših otrok odvisni predvsem od nas samih, zato smo tudi akceptirali in prevzeli nove napore, zasnovane v sanacijskem načrtu. Zavedamo se tudi, da bo sanacija naše železarne lažje rešiti v integralni celoti, zato podpiramo napore za združitev slovenskega jeklarstva. Upravičeno pa zahtevamo, da tudi širša družba z uvidevnostjo prispeva svoj delež pri zdravljenju tega industrijskega potenciala.

V železarnah smo z zadovoljstvom sprejeli vključitev položaja slovenske črne me-

talurgije na dnevni red seje odbora za proizvodnjo in promet skupščine SRS, ki je bila dne 19. julija. S tem ta predstavniški organ že kaže dobro voljo, zato upamo, da se bodo v interesu vsega slovenskega gospodarstva rešile zahteve, kar naj omogoči uspešno in plodno delo v naših železarnah.

Ravne na Koroškem, 30. julija 1968.

za Zvezo komunistov
sekretar:
(Filip Rožanc l. r.)

za tovarniški odbor sindikata
predsednik:
(Franc Košak l. r.)

za delavski svet predsednik:
(Franc Hrasnik l. r.)

direktor podjetja:
(Gregor Klančnik l. r.)

Prva letošnja smrtna nesreča

V ponedeljek, 5. avgusta ob 15.15 uri se je smrtno ponesrečil naš sodelavec Stanko

SIVEC 30, zaposlen v valjarni trakov na Beli kot II. valjavec.

Poškodbe v juliju

Tik ob zaključku redakcije današnje številke, nam je služba za varstvo pri delu posredovala podatke o poškodbah pri delu, ter na poti na delo in z dela. Podatki kažejo, da se je na delovnih mestih poškodovalo v talilnicah 16 sodelavcev, v valjarnah 21, v predelovalnih obratih 5, v strojnem vzdrževanju 18, v upravnih službah 1 in gostinski enoti Železar 6 sodelavcev. V juliju smo zabeležili tudi 3 poškodbe na poti na delo in sicer iz talilnic ena, iz strojnega vzdrževanja ena, ter upravne službe ena poškodba. Podatke o izgubljenih dnevih zaradi poškodb v preteklem emsecu bodo objavili prihodnjič.

Do nesreče je prišlo, ko je sodelavec Sivec Stanko pripeljal verigo na obroč, ki je pritrjen pri dnu zaboja za odrezke. Pri tej operaciji se je jarem zaboja iztaknil iz delovnega kavla in omahnil na tla, ter zadel sodelavca Sivca. Le-ta je dobil tako hude poškodbe, da je nekaj ur pozneje umrl v jeseniški bolnišnici.

Sodelavec Stanko Sivec je bil v naši železarni zaposlen 6 let. Delal je v različnih obratih, najprej na Javorniku, nato v martinarni, elektrodnem oddelku, njegova zadnja zaposlitev pa je bila v valjarni trakov na Beli. Povsod kjer je bil zaposlen, so ga cenili in poznali kot vestnega in prizadevnega delavca in ga bomo zato še dolgo ohranili v lepem spominu.

Včeraj popoldne so ga pokopali na pokopališču Blejska Dobrava.

za 17 %. Obratovalne izkušnje nekaterih plavžev kažejo, da se pri obratovanju z visokim pritiskom na žrelu lahko zniža tudi poraba koksa. Vendar večjega znižanja porabe koksa na takšen način ne moremo pričakovati.

Pri uporabi te tehnike obratovanja se zniža tudi količina prahu, ki odhaja iz peči s plavžnim plinom. Obratovalne izkušnje kažejo, da doseže to znižanje številko okoli 40 %.

Pri takšnem načinu obratovanja predstavlja določen problem konstrukcija žrelne zapore na plavžu. Praksa kaže, da jo je treba po določenem obratovalnem času zaradi obrabe zamenjati. Zato je potrebno pri izdelavi teh naprav uporabljati čim boljše material in z ustrezno

konstrukcijo zagotoviti menjavo v najkrajšem možnem času.

Tabela II
Največji japonski plavži (stanje 1. avgusta 1967)

štev.	družba	pričetek obratovanja	koristna prostornina m ³	premer talilnika m
1.	Yawata	julij 1967	2.620	11,2
2.	Sumitomo	marec 1967	2.535	11,0
3.	Fuji	junij 1967	2.166	10,3
4.	Kawasaki	april 1967	2.156	10,0
5.	Kawasaki	marec 1965	2.142	10,0
6.	Yawata	junij 1965	2.047	10,0
7.	Fuji	september 1964	2.021	9,8
8.	Nippon Kokan	avgust 1966	2.004	9,8
9.	Yawata	marec 1962	1.947	9,8
10.	Yawata	oktober	1.913	9,8

(nadalj.)

URBANIZEM IN CIVILNA ZAŠČITA

Sodobna mesta je mogoče zaščititi pred letalskimi napadi z decentralizacijo, z razdelitvijo na področja, s širokimi ulicami in zelenimi pasovi vmes, s parki, z ločenimi bloki, z diferenciacijo mestnega in transportnega prometa, z ločitvijo stanovanjskih področij od industrijskih ter s pravilno ureditvijo vseh drugih sestavnih delov mestnega urbanizma. Kot osnovna načela za zaščito mest s stališča urbanizma lahko štejemo:

1. redka naselja,
2. graditev pod zemljo,
3. decentralizacijo industrije.

Ker mesta naglo rastejo in prihaja vanje čedalje več prebivalcev, se zato zgosti na tesnem prostoru mnogo ljudi, s tem pa nastanejo tudi težave glede civilne zaščite. Če pogledamo delovne razmere in življenje mestnih ljudi ter proučimo možnosti za njihovo zaščito pred zračnimi napadalnimi sredstvi, pridemo do sklepa, da je treba mesta graditi po načelih, ki bodo v skladu z razmerami v bodočnosti. Eden takih ukrepov bi bila graditev manj strnjenih naselij po dosežanem sistemu «hiša-vrta», oziroma sploh graditev redkih naselij, kar bo na eni strani pripomoglo k boljši zaščiti prebivalcev pred letalskimi napadi, hkrati pa izboljšalo tudi življenjske razmere ljudi v mirnem času. Takšna naselja bodo manj občutljiva, zato rešujemo pri urejanju sodobnih vprašanj civilne zaščite tudi urbanistične in socialne probleme. Po nekaterih predlogih — naj povemo mnenje arhitekta Augura, naj ne bi gradili velikih mest, marveč taka, ki bi štela poprečno 40 do 50.000 prebivalcev in bi bili stanovanjski bloki primerno oddaljeni drug od drugega.

Važen sestavni del so tudi mestne prometne zveze in njihova širina. Skozi večino današnjih mest vodijo tranzitne prometne žile po tesnih, na gostu zasedenih mestnih četrtih, namesto da bi se mesta le dotaknile ali pa bile speljane vsaj po obrobni predelih. Tak položaj lahko v vojnem času prepreči tranzitni promet za cele ure in celo dni, če doživi mesto hud letalski napad z rušilnimi bombami. Razen tega sta v mirnem času hrup in prah neznosna za prebivalstvo, ki stanuje blizu tranzitnih prometnih zvez. Kjer so površine zazidane, je celo težko urediti to vprašanje, dobri pogoji pa so zato, da se površinski promet razbremeni z gradnjo podzemeljskih prometnih zvez. Tako se znatno zmanjšata hrup in prah, varnost ljudi in prometa pa se močno poveča. Razen tega so podzemeljske prometne zveze odlično zaklonišče za prebivalstvo v primeru letalskega napada. S takim načinom gradnje torej zadovoljimo miroljubne in vojne potrebe. Podzemeljske prometne zveze imajo mnogo prednosti pred gradnjo posebnih zaklonišč, namenjenih ljudem ob letalskih napadih, ki so draga in uporabna samo v ta namen, v mirnem času pa skorajda ne vemo, kaj z njimi početi. Zaradi tega je priporočljivo graditi v večjih mestih podzemeljske prometne zveze, ki bodo v skladu z zahtevami civilne zaščite.

Vodovodna mreža je v mestih z gradbenega in gospodarskega stališča koncentrirana, to pa ni prikladno s stališča civilne zaščite, ki zahteva čim večjo dekoncentracijo vodovodne mreže. Zaščititi vodovodno mrežo, črpalne naprave in zbiralnike pred letalskimi napadi bi se reklo zgraditi podzemeljske objekte z armirano-betonskimi konstrukcijami, polagati cevi globoko v zemljo (v skladu s kategorijo zemlje), da bi bili tako varni pred direktnimi zadetki. To bi zahtevalo mnogo delovne sile in še več materialnih sredstev. Voda je za mesta velikega pomena, pravzaprav življenjsko vprašanje. Nujna je za prehrano, za osebno in kolektivno higieno, za preskrbo industrijskih podjetij in za gašenje požarov. V vojnem času je treba upoštevati tudi to važno vprašanje, ki naj pride do izraza pri vsaki urbanistični ureditvi že v mirni dobi. Pri izdelavi načrtov za vodovodno mrežo se da storiti marsikaj za varnost instalacij. Seveda se s tem delno zvišajo tudi gradbeni stroški. Eden izmed ukrepov je preskrba mesta z vodo iz več smeri po medsebojno povezanih mrežah, tako da mesto ne ostane brez vode, če odpove ta ali ona smer.

S takim sistemom pa bi ne zadovoljili potreb v vojnem času, ker so napeljave (cevi) pač grajene v skladu z mirnodobnimi potrebami. V vojnem času, zlasti pri velikih požarih, se porabi mnogo več vode, k temu pa je treba prišteti še možnost, da se ta ali oni vir vode poškoduje. Zato je treba predvideti vrsto drugih objektov, ki bi bili akumulacijske vodne rezerve, npr. umetna jezera, bazeni, kanali, arteški in navadni vodnjaki itd.

Prav kot vprašanje vode je treba urejati tudi preskrbo mest in industrije z električno energijo. Pri tem so važna naslednja vprašanja: kabli, razmestitev transformatorskih postaj, zaščita izvenmestne mreže, preskrba potrošnikov iz dveh smeri.

(nadalj.)

(nadalj. in konec)

»Tu,« je rekel, toda za Igorjem ni bilo nobenega sledu.

»Zakaj si ga ubogal?« se je razjezil Blaž, ker Žicar ni spraval Igorja na varno.

»Tako je ukazal,« se Žicar vojaško ni čutil krivega.

Blaž je molčal, vseeno pa ga je Igorjeva usoda zaskrbelala, da je sklenil, da bo spremenil svojo odločitev in da bo zadrževal Nemce z glavnino bataljona, Bojanu in Drznemu pa ukazal, naj s svojo četo najdeta sled za ranjenim in morda že mrtvim komandantom.

»Če je mrtev, ga je brigada hitro zgrabila. In to samo zaradi onega,« se je tudi Blaževa jeza sprevrgla v jezo na komandanta cone, ki je podcenjeval nemško premoč. Najbrž jih je poslal nalašč v tale spopad, samo da bi imel nov dokaz o bojni neučinkovitosti dosedanjega gorenjskega partizanskega bojevanja, kakor da se partizanski bojni uspehi merijo po partizanskih izgubah in ne po gibljivosti in učinkovitosti nenadnih napadov in spretnih izmikov. »Samo le vite naj mi zapoje! Jaz mu ne bom tiho. Jaz ne!« je rekel Blaž, pripravljen, da brani staro taktiko partizanskega bojevanja, ki se je doslej pokazala na Gorenjskem kot edino možna in uspešna.

Ne, Blaž ne bo stisnil pred komandantom cone repa med noge.

3.

Bitka na cesti, ki jo je držal Blaž s svojim bataljonom, se je nadaljevala, ko

mandir Drzni in četni komisar Bojan pa sta skušala najti sled za ranjenim brigadnim komandantom. Zaman sta ga iskala, dokler ni četa naletela na nekega ranjenega borca, ki so ga pobrali med potjo in ki jim je povedal, da je komaj nekaj trenutkov prej, preden jo je skupil v obe nogi sam, opazil brigadnega komandanta, kako se je ranjen mukoma plazil kakih trideset metrov desno od njega. Hotel je pohiteti k njemu, a ga je izpodžagal rafal in ni več mogel. Obležal je tu, kjer so ga našli.

»Kje?« bi Drzni in Bojan rada vedela, kaj natančnejšega, a je že pritekel Lazo in pripovedoval, da je našel krvavo sled.

»Pojdimol!« je rekel Bojan in ni poslušal ranjenega borca, ko mu je pripovedoval, da je iz Sokolove čete. S skupino borcev je hitel po krvavi sledi, ki je vodila proti hišam bližnjega naselja. Gledal je samo v krvavo sled in mislil, da bo morda zdaj zdaj naletel na truplo izkrvavljenega komandanta, dokler se v bližini prve hiše ni nenadoma izgubila.

»Torej se je priplazil vse do sem in tu obležal?« je pomislil. So ga pobrali domačini ali pa Nemci, se je Bojan zdrznil ne toliko zaradi morebitne komandantove nesreče ali celo smrti, kakor ob misli, da na morebitno prisotnost Nemcev v naselju ni niti pomislil in da ga bodo morda prav zaradi tega zdaj zdaj iznenadile nemške strojnice z dobro prikritih položajev, a ga je še isti hip

Spomini iz NOB

MIHA KLINAR

NAP

pomiril preplašen ženski glas, ki se je oglasil od prve hiše.

»Tovariši, hitro, hitro!« je klicala neka ženska, blede od strahu.

»Kaj je? So bili v vasi Nemci?« je vprašal.

»Nemci, o ne! A pridejo! Vsak hip pridejo!« toliko da ženska ni zajokala. »No, ne zbijajte! Stopite že sem!« se je njen glas sprevrgel v jezo. »Hitro!« je govorila hli-pajoče, nepovezano: »Sem se je zatekel! Ranjenec! Rotila sem ga, naj ne sili v hišo. On pa... o, bog, kako brez obzirni ste... naravnost k nam, kakor da nam hoče nalašč nakopati novo nesrečo. Pohitite! Odnosite ga! Odnosite, preden pridejo Nemci!«

Bojan je razumel ženinih strah. Ženska se je seveda bala, da bi Nemci našli v njeni hiši ranjenega partizana, zaradi njega požgali domačijo, njo in njeno družino, če jo ima, pa pobili. Zato je naglo stopil za žensko, za njim pa je pohitel tudi Drzni.

»Igor!« je v ranjencu zagledal brigadnega komandanta.

»Odnosite ga! Za božjo voljo, odnesite ga! Brž! Brž!« je priganjala ženska.

»Potrpi vendar! Saj ne gori streha!« se je ujezil Drzni, ki je bil v odnosu do ljudi trši

od Bojana, ki je imel v mislih vselej namen osvoboditi nega boja, ki se bije prav zaradi ljudi in ne samo zaradi partizanov. Zato je ježno pogledal Drznega in mu hotel z očmi dopovedati, da se ta, ko ne govori z ljudmi, ki domala skoro vsi podpirajo partizane in osvobodilni boj.

»O, seveda še ne gori!« je tožila ženska in kazala na otroke, ki so nemo gledali na partizane. »Pa bo gorela! O, prav gotovo bo gorela, če ga najdejo tu in če najdejo vas. Nemci so, sami veste...« je vila roke.

»Vemo, vemo!« je Drzni zamahnil z roko, kakor da ga ženini strah ne briga. »Kaj bi se jih bala! Pošteno smo jih naklestili! Ne bo jih!«

»O, seveda ne! Tako vedno govorite! A ko zaropota, ven iz hiše! A mi? Mi?«

»Ne godrnjaj! Nemcev ne bo, sem rekel,« je šla ženska Drznemu na živce. Njegov glas je ostal trd, čeprav bi žensko rad pomiril in jo prepričal, da se ji ni kaj bati. »Nemce klestijo naši in jih bodo do kraja potolkli,« je rekel, čeprav ni bil o tem prepričan.

»Saj že gremo, mamca,« je ženo miril Bojan. »Ne bomo pozabili, da ste dali zavetje ranjenemu partizanu. Nekoč boste ponosni na to!«

»Ponosna? Ponosna?« se

ženska ni menila za tako tolažbo, ker je bil zanjo tisti »nekoč«, o katerem so partizani vselej govorili, nedosegljivo daleč. Vseeno pa je opravičevala svoje priganjanje, kakor da se ga sramuje. »Saj veste, kako je! Nemci nimajo duše, ne srca! Jaz pa imam tele,« je pokazala na otročke.

»Da, seveda,« je rekel Bojan in pogledal natančneje ženo, ki se mu je za otroški drobšč okrog nje zazdela prestara.

Ženska je opazila njegovo začudenje in ga razumela.

»Ne, nisem mati,« je rekla. »Stara mati sem, mlada dva pa...« je dušila ihtenje.

»Sta v hosti?« je postal pozoren tudi Drzni.

»Ne, že pomladi so ju odpeljali Nemci. V Begunjah sta.«

»V Begunjah?« so se partizani zresnili.

»V Begunjah, v Begunjah... Zdaj lahko razumete.«

»Mogoče ne bo najhuje,« je rekel Bojan, obenem pa mu je v dušo legla temna slutnja, da so očeta teh otročkov nemški policisti ustrelili morda prav davi med talci v Dolenji vasi.

»Zato pojdite! Hitro pojdite!«

Z mislijo na te otročke je Bojan spremljal kolonico z

ranjenim dantom i njenci, ki potjo, na domačijar nila briga

Tudi Bl vrnil in vseeno us šem vreči

Igor? I Ste ga na njegove p

Te diti so ki je te r

Petintrideset smrtnih žrtev prepovedane stene smrti

Trideset let zmage nad severno steno Eigerja

Severna stena Eigerja, ki je bila prvič osvojena pred 30 leti, je doslej zahtevala 35 smrtnih žrtev najboljših alpinistov iz devetih držav

Svetovni, ekstremni alpinizem hiti s hitrimi in neučakanimi koraki od uspeha do uspeha. Letos 26. avgusta bo minilo 190 let odkar so »štrije srčni možje iz Bohinja s ta vel'kim Jurjavcem iz Koprivnika« leta 1778 prvič stopili na »Vrh očakov kranjskih siv'ga poglavarja — Triglav.

Od tedaj je moralo miniti polnih osem let predno je slaboumni iskalec kristalov iz doline Arve, Chamonixa Jean Jacques Balman pripe-ljal 8. avgusta 1786 dr. Gabriela Paccarda na streho Evrope, vrh Bele gore, Mont Blanc, Goro gora, Zermatt-skega leva, Matterhorn pa sta ukrotila slavni Michel Croz in Edvard Whymper šele mnogo pozneje 15. julija 1865.

V boj za stene, grebene in vrhove Dolomitov, Alp, Kavkaza, Andov, Hindukuša, Pamirja in Himalaje je posegalo iz leta v leto vedno večje število najboljših ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Planinstvo se je ločilo v dve veji, v ekstremni, akrobatski plezalni šport in alpinizem, ki se je selil iz kla-

sične dežele Evrope v Ande in Himalajo.

Šestinšestdeset let je moralo miniti od leta 1865 do leta 1931, ko sta brata Toni in Franc Schmid preplezala in premagala prvi izmed treh zadnjih problemov Alp, severno steno Matterhorna. S to veliko in pomembno zmago elite svetovnega alpinizma, je bil dan športni znak za napad na še dva preostala zadnja problema Alp na 1.800 metrov visoko severno steno Eigerja in na 1.500 metrov visoko severno steno Grandes Jorasses, Walker steber v skupini Mont Blanca.

Takoj po uspehu in zmagi bratov Schmid nad severno steno Matterhorna, že leta 1932, so se pojavili drzni in neustrašni naskakovalci tudi pod prepovedano steno smrti, pod 1.800 metrov visoko severno steno Eigerja. Vse do srede leta 1938 je prepadna in večnim plazovom ter padajočemu kamenju izpostavljena stena odločno in uspešno odbijala naskakovalce. Za to, eno izmed zadnjih lovorik alpinizma so se potegovali najboljši plezalci

in alpinisti. Stena je neusmiljeno terjala žrtve iz vrst elite svetovnega alpinizma. Iz prepovedane stene smrti se ni nihče vračal živ. Gorski vodniki in reševalci so izpod stene odnašali mrtve junake alpinizma. Šele leta 1937 se prva uspešna naveza srečno vrne iz stene, toda stena smrti je še vedno deviška in nepremagana!

Od 21. do 24. julija leta 1938 se bije v prepovedani steni smrti štiri dni brez-kompromisen boj pobesnelih elementov narave s tehniko, voljo in pogumom štirih drznih in srčnih ljudi. Steno smrti so premagali Heckmayer, Vörg, Kasperek in Harer, dve navezi Avstrijcev in Nemcev sta pred tridesetimi leti dosegli veliko in pomembno zmago svetovnega alpinizma.

Ta uspeh je bil spodbuda za naskok na zadnji ekstremni problem Alp, 1.500 metrov visoko severno steno Grandes Jorasses, ki so jo preplezali slavni italijanski alpinisti z Richardom Cassinom na čelu komaj teden dni pozneje 4. do 6. avgusta.

Stena smrti, 1800 metrov

visoka sei ja, je od j zmage. He Kaspereka la osem vrst elite ma.

Po letu v prepov 161 alpinis bila 61 kra goviti so bati iz 13 in iz en Stena smr sedaj 35 devetih ra

Prepoved 1.800 metr steno Eige 44 avstrijsl pinistov, j cev, 4 S cozov, 3 I za, 2 Ocho: dva stane Argentec, steni pnes 7 Avstrijci dva šicar, dva Span Francoz, J kanec.

Krvni d: stene smr men!

Naši plez niso bili v steni smrti

Smrtne r dani steni

PAD

ranjenim brigadnim komandantom in še nekaterimi ranjenci, ki so jih prevzeli med potjo, nazaj v hribe proti domačijam, kjer se je nastanila brigada.

Tudi Blažev bataljon se je vrnil in poročal, da mu je vseeno uspelo z novim jurišem vreči Nemce v dolino.

»Igor? Kako je z Igorjem? Ste ga našli? Je živ?« so bile njegove prve besede.

»Živ, a zelo slab. Izgubil je mnogo krvi,« je poročal Bojan.

»In kje ste ga našli?«

Bojan je povedal.

»Pri prvi hiši?«

»Da.«

»Saj to je pri...« Blaž ni povedal do kraja, povedal pa je, da je gospodar s te kmetije bil med devetnajstimi talci, ustreljenimi davi v dolini...

(»Partizanski krokiji«)

Te dni so začeli na Jesenicah podirati bivšo Kogojev hišo, ki je nekaj mesecev čakala na to

visoka severna stena Eigerja, je od prvih poizkusov do zmage Heckmaierja, Vörga, Kasparka in Herrerja terjala osem smrtnih žrtev iz vrst elite svetovnega alpinizma.

Po letu 1938, se je zvrstilo v prepovedani steni smrti 161 alpinistov, premagana je bila 61 krat. Uspešni in zmagoviti so bili plezalci, akrobati iz 13 različnih evropskih in iz 11 evropskih držav. Stena smrti je zahtevala do sedaj 85 smrtnih žrtev iz devetih različnih držav.

Prepovedano steno smrti 1.800 metrov visoko severno steno Eigerja, je preplezalo 44 avstrijskih plezalcev in alpinistov, prav toliko Nemcev, 4 Švicarjev, 12 Francozov, 6 Italijanov, 2 Angleža, 2 Čehoslovake, 2 Poljake, dva Španca po en Japonec, Argentinec, smrtno se je v steni nesrečilo 15 Nemcev, 7 Avstrijcev, trije Italijani, dva Švicarja, dva Angleža in dva Španca ter po en Francoz, Japonec in Amerikanec.

Krvni davek prepovedane stene smrti je torej ogromen!

Naši plezalci in alpinisti še niso bili v tej prepovedani steni smrti.

Smrtne nesreče v prepovedani steni smrti se vrste iz

leta v leto, nevarnosti, težave, padajoče kamenje, plazovi večajo ceno zmage. V severni steni Eigerja so alpinisti akrobati izvedli tudi že »direttissimo«. Japonski alpinisti so izvršili v skrajnem obupu harakiri (japonski samomor s prepranjem trebuha) sto metrov pod samim vrhom. V steni je bila tudi že ženska Francozinja Cristine de Collombelle, ki je steno smrti tudi uspešno premagala, manj sreče je imela čehoslovaška plezalka Silvija Kysilkova, ki se je morala iz stene težko ponesrečena vrniti. Žrtve prepovedane severne stene Eigerja, so postali preteklo leto tudi štirje vzhodnonemški alpinisti iz Dresdona, stari dobri znanci in zmagovalci najtežjih sten Triglava, Spika in Travnika.

Težave in nevarnosti, ter nadčloveški napori s katerimi se v prepovedani steni smrti, severni steni Eigerja, srečujejo naskakovalci večajo ceno uspeha in zmage, zato stoje kakor vsako leto pod 1.800 m visoko severno steno Eigerja tudi letos najboljše naveze vseh narodov sveta.

Zuro.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

31

»Učitelj Vuljč se je zavzel zame.«

»Vuljč te je učil?«

»Da, Vuljč, a so ga kmalu potem prestavili,« Tine premolkne in opazuje Vrega, ki mrmraje in nekam otožno ponavlja ime tega učitelja.

»Pogumen človek...«

»Da, pogumen,« pritrди Tine, ki misli, da Vreg občuduje tega učitelja zaradi poguma, ker se je upal lotiti kaplana.

»Da, takrat je bil še nacionalist...« reče zamišljen.

»Bil je dober in poštenjak!« pravi Tine, ker misli, da Vreg gleda na poštenost in dobroto samo skozi svoje strankarske oči. Tine ne ve, da je učitelj Vuljč kmalu po svoji premestitvi postal komunist in da ni več živ.

To, zadnje, mu pove šele Vreg.

»Ni več živ? Bil je vendar še mlad!«

»Mlad,« ponovi Vreg tiho in zamolklo kakor odmev.

»A odkod veste?«

»Postal je naš človek. Ubili so ga. To bi moral vedeti, saj so pred leti mnogo govorili o njem. V Glavnjaci so ga izmučili do smrti. Že več jih je tako končalo. O, že cela vrsta ljudi,« postane Vregov glas mračen kakor melodija žalne koračnice. »Slehnega komunisti lahko v ječi doleti taka usoda. Tudi tvojega očeta so izmučili do smrti, le da so ga izpustili in poslali umirat domov.«

»Zares, na smrt bolan se je vrnil,« Tine šele ob Vregovih besedah pomisli, da so v ječah, v katerih je oče zadnja štiri leta svojega življenja preživel več kakor polovico, očeta ugonabljali in ga počasi zares ugonobili.

SIVO MESTO

»Ni lahko biti komunist, zlasti še, če človek ni sam in če...«

»Hočete reči: in če ima ženo, ki...«

»Ne, nisem mislil tega, kar meniš ti, da sem imel v mislih. Čeprav me tvoja mati ne more trpeti in čeprav me je vselej dolžila, da sem kriv za trmasto vztrajanje tvojega očeta v podtalnem gibanju, tvoje mame ne sovražim in ne obsojam.«

»Moj oče je pri materi veliko pretrpel,« pravi Tine, ne zato, da bi hotel blatiti mamo in povzdigovati očeta samo zato, ker je oče bil Vregov prijatelj, marveč zato, ker je ta hip v resnici tako čutil. Ne spominja se, da bi v zadnjih štirih letih očetovega življenja (seveda, kadar oče ni bil v ječi, kjer so ga mučili in zaničevali drugi) minil en sam dan, ko bi mati ne mučila očeta z očitki. Včasih se je zbudila sredi noči in začela brez povišanja gnjaviti očeta, revskati nanj in kričati nad njim, dokler oče ni minilo potrpljenje, da je pobesnel tudi sam, mama pa je potem prebudila še njega, Tineta, če ni bil zbujen že sam, in mu začela, kazaje na očeta, v kakšno gorje ju je spravil tale norec, vreden najgiblje zaničevanja in sovraštva (»Sovražim te! Najraje bi, da bi se ta hip stegnil!« je komaj dober mesec pred očetovo smrtjo sikala na očeta), nato pa s pogledi terjala od njega, Tineta, da bi ji pritrđil. Toda on ju je samo zbegano gledal in jokaj, kasneje pa je čutil, da mama dobro ve, da očeta najbolj rani, kadar v svojem nerazsodnem besu prebudi njega, Tineta, čeprav ji je bilo še vselej, potem ko se je unesla, žal, ker ga je prebujala in ga marsikdaj potem tudi prosila, naj ji odpusti, kljub temu pa ni nikoli pozabila pripomniti, da je vsega kriv samo oče, ker ni »pameten kakor drugi« in ker ju s svojim vztrajanjem pri prepovedani politiki spravlja v vedno večjo bedo in negotovost. »O, mama je bila marsikdaj do zlobe krivična z očetom!«

»Bila,« je pritrđil Vreg. »A tega ji ne sme nihče zameriti! Živela je v večnem pomanjkanju in negotovosti. Tudi ona je bila žrtev, ki jih terja od naš boja. Težko je, nosila breme, ki ga je očetu naložilo naše gibanje. Ne misli, da hinavčim,« pogleda Vreg Tinetu v začudene oči, ker še nikoli ni govoril dobro o Tinetovi materi. »Tudi sam sem do

nedavnega mislil, da tako požrtvovalen bojevnik za delavske pravice ni zaslužil take jezljivke in godrnjavke za ženo. Pa sem ji bil krivičen! Tvoja mati je bila in je pogumna žena, vredna resničnega spoštovanja...«

»Saj jo spoštujem. Vselej sem jo spoštoval in jo bom spoštoval. Delala je zame. Tudi te dni, ko sem bolan, dela, pa je sama potrebna postelje in počitka. Delovna, neutrudljiva, da, pogumna je, najbolj pogumna žena na svetu!«

»Bili smo ji krivični. A odslej bomo poizkušali to krivico po naših možnostih vsaj za trohico popraviti. S podporo bomo omilili vajino bedo. Ne bo to bogastvo. Se vedno bo pomanjkanje. A vsaj za las bo vseeno boljše kakor brez sodružne podpore. Bili smo prijatelji in sodruzi tvojega očeta, pa smo na to pozabili. Odslej ne bomo nikoli več.«

»Dobri ste, Vreg. In vendar bi mi bilo ljubše, ko bi mi mogel kdo najti zaposlitev. Denar, ki ga človek ne zasluži z delom, se mi zdi kakor priglujufan ali ukraden.«

»Ne misli na to! Z mamo ga potrebujeta! A ko boš imel zaposlitev, boš lahko vračal in vplačeval tudi svoj dinar v rdečo pomoč, če boš hotel ali čutil potrebno, da pomagaš drugim...«

»Da, seveda! Vplačeval bom. Morda ne bo treba še celo večnost čakati na zaposlitev?«

»Prav gotovo,« pravi Vreg bodrilno. »Tudi jaz nisem mislil, da me bo Tržnik sam zaprosil, če hočem v njegovo tovarnico za strojnika. Koliko časa bo to trajalo, ne vem. Upajmo, da me ne bo tako kmalu postavil na cesto, če je pregovoril celo policijskega komisarja, da moji zaposlitvi ni nasprotoval, čeprav mi je še ondan, ko sva se srečala midva, zagotavljal večno brezposelnost.«

Tako pogovor usiha. Vreg pogleduje na uro, a pogleduje tudi Tine. Vreg razmišlja, o čem je govoril in ali Tinetu ni povedal preveč. Sinovi so marsikdaj jabolka, ki padejo daleč od svojega drevesa. Mnogo takih je v revirju. Očetje so bili nekoč trdni rdeči, njihovi sinovi pa se uveljavljajo pri plavih ali črnih. Plavi športni klub ima v svojih vrstah športnike, ki so sinovi razredno trdnih očetov in ki so zapustili tvegano in nevarno borbeno pot, ki so jo vse do nedavnega hodili njihovi očetje. Izbrali so si pot prilagodljivcev in imajo v tovarni po zaslugi nekaterih inženirjev in uradnikov, protektorjev, odbornikov plavega športa kluba dobra in dobro plačana delovna mesta. Tudi njihovi očetje so se umaknili iz gibanja, čeprav ga kdaj pa kdaj s kakim denarnim prispevkom še podpirajo. Zgodilo se je torej, da sinovi vplivajo nanje, namesto da bi oni vplivali na sinove in jih vzgojili v trdne bojevnike za delavsko stvar.

Vreg si ne dela utvar. Podtalna stranka v revirju je po vseh udarcih, ki jih je v minulih desetih letih doživela, podobna brodolomicem, ki so se po brodolomu rešili na majhen rešilni čoln. In še ta čoln premetava vihar pod temnimi brezvezdnim nebom na črnih, pretečih pošastnih valovih. Izgubljeni, brez možnosti za pravo orientacijo, so po brodolomu izgubljali čoln za čolnom. Tudi tiste, ki so se rešili in izognili ostrim čerem Obznane in se rešili na krov Neodvisne delavske stranke in njene strokovne organizacije, dokler-tudi te »rdeče ladje« ni minirala prepoved. Toda ta prepoved ni napravila takega uničenja, vsaj v revirju ne, kakor ga ji je pripravil Marej, besen, ker je ob ustanovitvi kovinarskega sindikata Neodvisne njegova strokovna organizacija izgubila dve tretjini članstva. V svojem sovraštvu do Neodvisnih ni hotel sodelovati z njimi niti v mezdnem boju, marveč je odklonil poziv na stavko, ko je industrijska družba hotela izrabiti neenotnost in razcepljenost strokovnih organizacij v mezdnem boju in napovedala odpust tristotih delavcev. Mareju niso bili mar ljudje, ki jim je grozila odpoved, marveč je izrabil napoved industrijske družbe o množični redukciji delavstva za svoj boj proti delavcem, članom Neodvisne delavske stranke. Vreg bi dal roko v ogenj, da je Marej sodeloval s predstavniki industrijske družbe, ko so sestavljali listo reduciranih. Za to trditev ni bilo treba, da si jasno-videc. Marejeva odklonitev poziva Neodvisne na generalno stavko, ki bi lahko preprečila nečloveško dejanje industrijske družbe, in imena odpuščenih tristo delavcev, skoro samih članov Neodvisne, vse to je dokaz, da je imel Marej svoje prste pri sestavljanju seznama odpuščenih in da je dejanje industrijske družbe pred osmimi leti izrabil za svoj udarec proti komunističnemu gibanju v revirju.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Spomini na junake 3. bataljona in jubilej Prešernove brigade

Prešernovci so proslavili jubilej — 25-letnico svoje ustanovitve z odkritjem spominskega obeležja na Goreljku, kjer je skoraj pred 25 leti padlo 79 borcev 3. bataljona.

V nedeljo, 4. avgusta se je na Goreljku — Pokljuki zbralo čez 1000 ljudi, borcev VII. udarne narodnoosvobodilne brigade Franceta Prešerna in drugih partizanskih enot, aktivistov OF ter mladine. Slovesnosti so se udeležili znani javni delavci med njimi: Franc Leskošek-Luka, predsednik GO ZZZ NOV Slovenije, Stane Bizjak, tajnik GO ZZZ NOV Slovenije, Avgust Hribernik-Svarun, sekretar za narodno obrambo izvršnega sveta skupščine SRS in nekdanji komandant Prešernove brigade, Dušan Svara-Dule — generalmajor, Karel Leskovec-Korl in Meško Tolar, vsi nekdanji komandanti Prešernove brigade.

Na slavnosti je sodelovala godba na pihala iz Gorij pod vodstvom Julija Sorgota, pevski oktet iz Radovljice ter pevci — domačini s Koprivnika.

Slavnost je ob 10. uri začel predsednik skupščine občine Radovljica Stanko Kajdič, slavnostni govor pa je imel generalmajor Dušan Svara-Dule. Na svojstven način je opisal razvoj in rezultate našega narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije. Dalj časa se je zadržal na našem povojnem razvoju. Omenil je težave s katerimi smo se in se srečujemo, slabosti, ki so spremljale in so še prisotne v naši samoupravljalni socialistični družbi. Vsi naši napori, vsa naša zavzetost teži k cilju, da materialno in duhovno obogatimo našo družbo ter ustvarimo lepše in bogatejše življenje vse naše jugoslovanske skupnosti. Dule se je posebno toplo obrnil na prisotno mladino. Dejal je, da bo naša

mlada generacija od starejše prevzela veliko dediščino, vendar pa jo čakajo še odgovorne in težke naloge za uresničitev ciljev, ki se jih je starejša generacija lotila že pred nekaj desetletji. Nekdanji komandant Prešernove brigade je na koncu svojega govora na kratko obudil spomine na mrzli decemberski dan 1943. leta, ko je izdajalec — domačin, pripeljal Nemce v neposredno bližino Lovčevega hotela, v katerem so bili borci 3. bataljona, da bi se po napornih akcijah zadnjih dni vsaj malo opomogli. Borba 3. bataljona s premočnimi nemškimi okupatorjevimi oboroženimi silami, je trajala nekaj ur. V tej borbi je padlo 79 borcev 3. bataljona, ki so se trdoživo upirali in padli junaške smrti. Tem junakom je nekdanji komandant Prešernove bri-

gade Dule nato odkril impozantno spominsko obeležje, na kraju, kjer je nekdanj stal Lovčev hotel in so ga Nemci v tej borbi zažgali.

Avtor spominskega obeležja je znani pisatelj Ukane Tone Svetina. Pri ustvaritvi kovinskega dela obeležja pa so sodelovali tudi naši železarji.

K spominskemu obeležju so številne delegacije položile vence, svojci padlih borcev — junakov 3. bataljona pa so svojim dragim prinesli šopke lepega planinskega cvetja.

Po končani slovesnosti se je razvilo pristno tovariško srečanje pri »Gostišču ob tabornem ognju«, ki ga vodi znani partizanski komandant Milče. Zaživeli so spomini iz partizanskih dni, zaorila je partizanska pesem.

Na Goreljku pa stoji prepričljivo spominsko obeležje junakom 3. bataljona Prešernove brigade kot v spomin in zadolžitev.

Vibr

Jeseniško pokopališče čez in čez pokriva trava

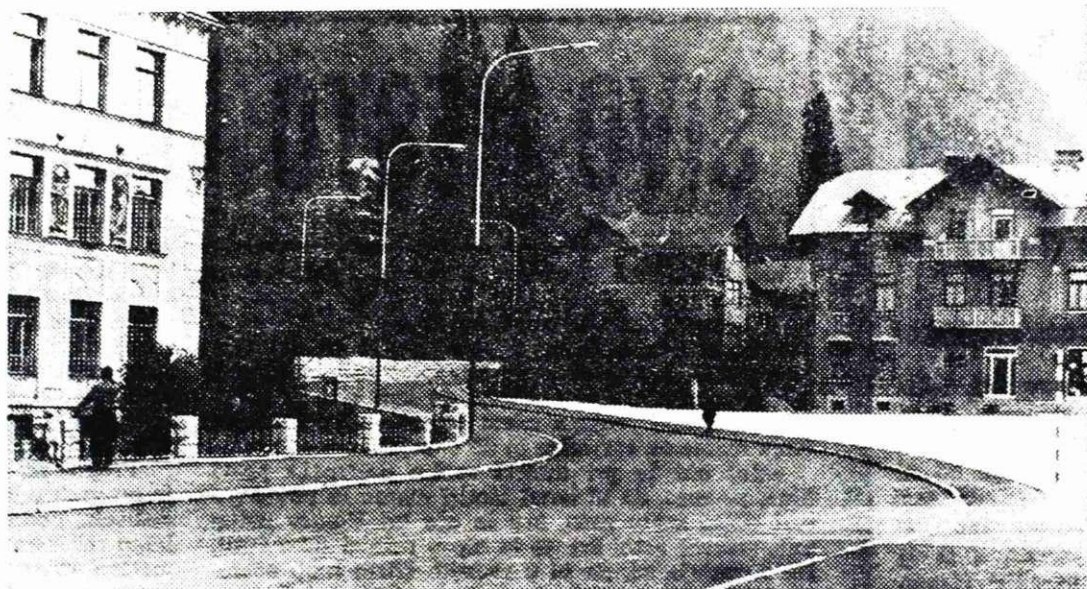
Zanemarjena pokopališča na Jesenicah in Koroški Beli

Naš sodelavec iz livarne, nas je pretekli ponedeljek obvestil o nevarnem stanju na bivšem jeseniškem pokopališču, ter predlagal naj si stanje ogledamo na mestu. Naslednji dan smo s fotografom res odšli na pokopališče, kjer so še pred leti bili lepo urejeni grobovi.

V naše veliko začudenje pa je del pokopališča na katerem so pokopani tudi številni borci ter žrtve fašističnega nasilja iz druge svetovne vojne, spremenjen v veliko

travnato površino. Na nekaterih mestih je trava prerasla grobove. Le tu in tam je videti še rdeče nageljne ali vrtnice, ki spominjajo na nekdanje grobove. Približno tako je tudi na opuščeni pokopališču na Koroški Beli. Občani Koroške Bele se zgražajo nad razpadajočim objektom, ki je včasih rabil za mrtvašnico. Na tem pokopališču tudi ni več vodovodne pipe, tako da morajo vodo za zalivanje rož na grobovih, svojci umrlih nositi iz sosednjih hiš. Sicer je res, da je pokopališče s posebnim odlokom Skupščine občine Jesenice opuščeno, vendar dokler grobovi niso povsem izravnani, kar pa se pred letom 1971 ne bo zgodilo, pa je le treba skrbeti za red in zunanji izgled pokopališča.

Če že drugega ne, naj bi podjetje Kovinar z Jesenic, ki ima tudi nalogo da vzdržuje red na pokopališčih v naši občini, poskrbelo za urejevanje poti in odstranjevanje nepotrebne navlake. Zelim, da podjetje Kovinar obvesti jeseniško javnost kako bo v prihodnje zadeva na opuščeni pokopališču urejena in kakšni ukrepi so predvideni oziroma storjeni, da odpravimo sedanje nevarno stanje in tako ohranimo pieteto do mrtvih.

Za občinski praznik je bil odprt prvi odsek nove Tomšičeve ceste

VI. kongres zveze sindikatov Jugoslavije

Kultura sestavni del družbenega dela

Šesti kongres Zveze sindikatov Jugoslavije je poleg drugih resolucij sprejel tudi resolucijo o kulturi, v kateri je oblikoval idejno-politične osnove, cilje in naloge sindikata v razvoju kulture. Zaradi izredne pomembnosti tega dokumenta povzemamo osnovne misli resolucije.

Že po naravi svojega družbeno-ekonomskega položaja, je delavski razred zainteresiran za tak kulturni razvoj, ki je sestavni del procesa osvoboditve dela oziroma razvoja vsestransko razvite osebnosti. Ravno iz tega razloga, se kultura v samoupravni družbi ne more omejit na čisto duhovno nadstavbo, temveč se mora razvijati kot integralni del skupnega družbenega dela. To pa pomeni, da zakonitost, ki velja za skupno družbeno delo, mora veljati tudi za kulturno de-

javnost. Kajti šele v procesu integracije materialne in duhovne proizvodnje, se bo odstranjevala ena od osnovnih zaprek samoosvoboditve delavskega razreda, oziroma se odstranjujejo razredna nasprotja med fizičnim in duhovnim delom. Na kulturo je na sedanji stopnji razvoja potrebno gledati z mnogo širšega aspekta, kot s stališča dosedanje delitve dela, ki jo je potrebno eliminirati. Sodobni razvoj tehnologije in humanizacije samoupravnih odnosov, so elementi, ki od-

stranjujejo sedanjo delitev dela in, ki zelo razširjajo bogastvo pojma kulture. Kultura v najširšem smislu besede, pomeni ustvarjalnost pri delu, estetski način življenja in skupno duhovno življenje človeka — proizvajalca. Zveza sindikatov se bo v svoji politični akciji prizadevala, da se odstranjujejo taki odnosi, ki onemogočajo delavskemu razredu, da prevzame odgovornost za kulturno politiko in, da bo tudi njen odločujoči subjekt.

Gospodarska in družbena reforma, ki ustvarja pot razvoju moderne tehnologije, sodobne organizacije proizvodnje in nasploh razvoju proizvodnih sil, ustvarja tudi ve-

like možnosti za hitrejši razvoj kulturnih potreb in za stabilizacijo ter krepitev materialne osnove kulture. Reformiranje kulturne dejavnosti in postavljanje teh dejavnosti v družbeno-ekonomske pogoje podobnim pogojem, ki jih ima ostalo družbeno delo, bo še bolj pospešilo integriranje kulture z družbo v celoti.

Ob vsem tem je nujno, da se opusti mišljenje, da se samoupravljanje v kulturi omejuje samo na samoupravne organe v kulturnih ustanovah, ker se zaradi takega mišljenja te ustanove odmikajo od vpliva neposrednih proizvajalcev in naprednih sil družbe.

Resolucija posebej opozarja, da se v interesu hitrejšega ustvarjanja integralnega samoupravljanja, odstranjujejo oblike in metode administrativnega posredovanja med kulturo in delavskim

razredom, med državo in kulturo. Država se mora osvoboditi vseh tistih instrumentov in norm, ki zavirajo hitrejšo neposredno integracijo kulture in materialnega dela. Kajti naravno je, da kulturno ustvarjanje izraža družbeno bit sredine v kateri kulturno ustvarjanje nastaja.

Resolucija obravnava tudi pomen nacionalne enakopravnosti kultur, ki bogatijo kulturo naše skupnosti s svojimi posebnimi nacionalnimi oblikami. Sindikat se bo prizadeval, za enakopravnost in bogastvo, ki ga jugoslovanska kultura dobiva z razvojem nacionalnih kultur. V nadaljevanju resolucije opozarja, da od mere v kateri delovni človek razpolaga z viškom dela zavisi opuščenje proračunsko-administrativnega financiranja kulturnih dejavnosti. S tem, ko delovni človek postaja nosilec viška dela in družbene reprodukcije

S skupščine občine Jesenice

1. avgust 1941 - spomin in zadolžitev

V četrtek 1. avgusta je bila poleg delovne seje obeh zborov skupščine občine tudi slavnostna seja skupščine občine Jesenice. Sejna soba je bila za to priliko svečano okrašena. Nad mizo delovnega predsedstva je bil poleg zastav in cvetja tudi napis: 1. avgust 1941 — spomin in zadolžitev, napis, ki je vse navzoče spominjal na dogodke ob začetku zadnje vojne, na prvi spopad partizanov z Nemci, na prve žrtve, ki so bile potrebne za našo svobodo.

Na slavnostni seji skupščine občine Jesenice ob občinskem prazniku so bili navzoči poleg odbornikov tudi predstavniki družbeno političnih organizacij, predstavniki delovnih organizacij naše občine, naši republiški in zvezni poslanci, predstavniki republiške skupščine, gostje in drugi. Navzoči so najprej z iskrenim aplavzom pozdravili besedilo pozdravne brzojavke, ki so jo ob priliki občinskega praznika poslali predsedniku republike maršalu Titu.

V brzojavki je pisalo:

Dragi tovariš Tito!

Ob prvem avgustu, prazniku Občine Jesenice, ti kot častnemu občanu naše občine pošiljamo iskrene čestitke in ti sporočamo, da globoko cenimo tvojo jasno misel, tvoj boj za čistost socialističnih odnosov in tvoja velikanska prizadevanja za skupni materialni, duhovni in družbeni napredek.

Se zlasti znamo ceniti tvojo zavzetost za položaj, mesto, vlogo in življenjske pogoje delovnega človeka pri nas ter se ti za vse tvoje od-

govorno delo in napore iskreno zahvaljujemo.

Istovrstno izražamo željo, da v bližnji prihodnosti obiščeš Jesenice in vidiš, kaj smo dosegli v pogojih socialističnega razvoja in s kakšnimi velikanskimi težavami se borimo ter jih premagujemo. Če ti pa to ne bo mogoče, te prosimo, da sprejmeš na razgovor zastopnike naše družbene skupnosti iz naše železarnice. V upanju, da boš pri svojem odgovornem delu morda našel nekaj časa in prišel k nam, ti želimo dobrega zdravja in veliko uspehov pri tvojem zahtevnem delu za našo skupno srečo.

SKUPŠČINA občine Jesenice — v imenu občanov Jesenice.

Za tem pa je govoril predsednik skupščine občine Jesenice France Žvan o družbenem in gospodarskem stanju v občini. Svoje poročilo je začel z besedami: »Do nedavnega smo živeli v prepričanju, da je bilo lansko leto za občane naše komune najkriticnejše in, da se mora v gospodarskem letu obrniti na bolje. Žal smo se pri tej oceni uštel in kaže, da se kulminacija gospodarskih težav prav v tem času šele približuje. Zaradi tega naj mi bo dovoljeno podati ob občinskem prazniku naše komune nekaj ocen, ugotovitev in stališč, ki ne bodo tako slovesna, kakor bi sodilo k prazničnemu dnevu, a prosim, naj jih skupščina pozneje vseeno ovrednoti in jih upošteva pri svojih nadaljnjih načrtih in akcijah.«

Zatem je predsednik skupščine občine govoril o splošni sliki našega življenja, samoupravnosti in odnosih v

naši družbeni skupnosti s posebnim ozirom na skupščino občine in njeno delo. Poudaril je, da je naš čas izredno kritičen, ni pa prav da je kritika družbenih pojavov in akcij pogosto neučakana, enostranska in oprta na površno poznavanje pojavov in stvari. Dogaja se, da se skuša valiti krivdo na težave ali napake na rame samoupravljanja, de mokracije, družbeno ekonomske reforme ali celo socializma sploh. Naše sedanje razmere prevečajo premnoga nasprotja preteklosti in nasprotja, ki jih je rodil naš čas, zato tudi z vso odločnostjo postavljamo v ospredje nekatere ekonomska vprašanja tako družbe kot posameznika. Razne pojave in razmere spremlja tudi pri nas še vse preveč človeškega subjektivizma, ki se ne kaže le v birokratizmu in praznem govorjenju, pač pa se dogaja, da postajajo razprave o posameznih stvareh maratonsko dolge in kljub temu da so polne lepih, včasih tudi odločnih besed, kaj rade zvo-dene. Iz teh in podobnih ugotovitev sledi končno tudi ugotovitev, da je delo skupščine v družbeni skupnosti v sedanjosti dokaj težko in prav zato tembolj odgovorno. Giblje se med dokaj povečanimi hahtevami in zelo omejenimi gnotnimi možnostmi, med težnjo po materialnem in demokratičnim napredkom ter premnogimi konzervativnimi pogledi in tendencami, preveč se razpravlja o potrošnji in premalo o proizvodnji, preveč o pravicah in premalo o dolžnostih, pogosto pa se pri posameznikih pojavlja nestrpnost, ki se kaže v tem, da postajamo

gluhi in slepi za uspehe ter vidimo le tisto, kar bi morali neobhodno zagotoviti, čeprav gre včasih za stvari, ki so stvar generacije, ne pa enega samega proračunskega leta. Ljudje se čutimo premalo povezani v skupnem naporu za ekonomski in družbeni napredek in vse preveč se pojavljajo nasprotja na raznih področjih. Predsednik skupščine občine je še poudaril, da zelo okrnjene materialne možnosti komune vsekakor otežkočajo izpolnjevanje zahtev, ki jih do osnovnih družbenih skupnosti postavlja ustava in, da bo nujno potrebno popraviti nesorazmerja, ki se izražajo v delitvi prispevkov, davkov in taks med komuno in federacijo, v manjši meri pa tudi med komuno in republiko.

Zatem je govoril še o nekaterih praktičnih vprašanjih v zvezi z delom skupščine, kot vprašanje preobširnih dnevnih redov sej, kaj naj bi se prenesli v pristojnost svetov ter katere zadeve bi lahko opravljali upravni organi sami.

V nadaljevanju je predsednik skupščine občine Jesenice France Žvan govoril še o nekaterih podatkih in problemih iz gospodarstva in družbenih služb, pri čemer se je najprej dotaknil problemov in težav železarnice Jesenice, ki predstavlja steber gospodarstva v občini. Dejal je, da bo občinska skupščina v prihodnjem obdobju ponovno razpravljala o položaju v železarni in skušala skupaj z samoupravnimi organi poiskati vse možne izhode iz nastalega položaja.

Govoril je še o zaposlenosti v naši občini, o osebnih dohodkih, o turizmu, stanovanjski gradnji ter na koncu še o proračunu in financiranju družbenih služb, pri čemer se je zadržal le ob dveh področjih: šolstvu in zdravstvu.

Svoje poročilo je zaključil z čestitko vsem zbranim odbornikom in gostom in prek njih vsem občanom z željo,

da bi naše delo, napori in volja naleteli v bodoče na kar najboljše sporazumevanje iz katerega je edinole mogoče ustvarjati in zagotavljati trajen napredek.

1. avgusta pred slavnostno sejo skupščine je bila tudi 15. skupna seja obeh zborov skupščine občine Jesenice. Navzoči so razpravljali najprej o spremembi in dopolnitvi odloka o občinskem prometnem davku ter odloka o komunalnih taksah v občini. Bistvo sprememb in dopolnitve odloka o občinskem prometnem davku je v tem, da se bo v bodoče prometni davek od alkoholnih pijač tako zvezni kot občinski plačeval od litra proizvoda in ne več od prodajne cene kot doslej. Občinski prometni davek bo s predlagano spremembo v gostinstvu nižji, v trgovini pa višji, kar bo verjetno nekoliko vplivalo na prodajne cene vsaj v trgovini.

Sprememba odloka o občinskem prometnem davku ne bo vplivala na izvrševanje občinskega proračuna. Bistvo spremembe drugega odloka o komunalnih taksah je v tem, da je bil prejšnji odlok nezakonit, ter da se taksa za vikende ne more plačevati v določenem znesku, temveč da so lastniki vikendov dolžni plačevati le turistično takso, kot vsaka odrasla oseba, ki nima stalnega bivališča na območju občine. Obenem so sklenili, da naj bi pri pravilni predlog za povišanje turistične takse od 1 N dinarja na dinar in pol, kar naj bi veljalo od novega leta dalje.

Potrdili so tudi predlog sveta, da se splošno gradbenemu podjetje Sava odda brez potrebne licitacije zemljišče za gradnjo trgovsko-stanovanjskega objekta na Plavžu, kjer je že skoraj dokončan prvi gostinski objekt. Pri tem so bili odborniki mnjenja, da naj bi v bodoče o takih stvareh govorili predhodno, ne pa takrat ko se že gradi.

(Nadaljevanje na 10. strani)

je dobiva tudi možnost direktnega odnosa do kulturnih dejavnosti, obenem pa je to edina pot za odstranjanje posrednikov med kulturnimi dejavnostmi in njihovimi koristniki.

Vse dotlej, dokler je še zaradi subjektivnih ali objektivnih razlogov potreben posrednik med neposrednimi proizvajalci in njihovim viškom dela, je nujno, da kultura dobiva svojo materialno osnovo prek svojih posrednikov, vendar pa se bo sindikat zavzemal, da se posredniški način financiranja kulture maksimalno demokratizira in da se pri odločanju o tem denarju zagotovi neposredna prisotnost svobodno združenih delovnih ljudi. Svobodno združevanje denarja delovnih ljudi za potrebe kulture, ustvarjeno na širokem demokratičnem odločanju, je po oceni kongresa, potrebno ustvarjati v okviru delovnih

skupnosti, njihovih asociacij in družbeno političnih skupnostih.

V tem cilju se bo sindikat prizadeval, da se v delovnih organizacijah oblikujejo programi kulturnega dela, da ti programi izhajajo iz potreb in interesov delavcev ter, da se ti programi vključujejo v razvojne programe delovnih organizacij in samoupravnega odločanja kolektiva. Namenško namenjen denar delovnega kolektiva za kulturo bo omogočal neposredno povezovanje programiranih zahtev delovne organizacije za kulturo s kulturnimi dejavnostmi.

Ob vsem tem je nujno, da se združen denar delovnih ljudi za kulturo oddvoji iz proračuna ali kakršnekoli proračunske delitve.

Politična akcija sindikata bo učinkovita šele takrat ko bo usmerila svoj organiziran vpliv na oblikovanje pro-

gramske vsebine kulturnih dejavnosti, predvsem pa na programsko vsebino radia, televizije, filma, založniške dejavnosti, tiska in zabave, ki najbolj izpopolnjuje interese delovnih ljudi. Obenem s tem pa se mora skupaj s kulturnimi ustanovami in kulturnimi ustvarjalci zavzemati za načrtno propagando resničnih kulturnih vrednot in se prizadevati za koriščenje umetniških del in uslug.

Resolucija poudarja, da se proti plaži in šundu ni mogoče boriti z administrativnimi merami, temveč je treba v okviru družbeno-ekonomskega mehanizma v kulturi na samoupravnih osnovah ustvariti neka objektivna merila in instrumente, ki bodo pospeševali razvoj in koriščenje resničnih kulturnih vrednot.

Šesti kongres v resoluciji posebej nakazuje potrebo, da

je področje kulturne politike in kulturne akcije potrebno organizirano razširiti na razvijanje kulture dela, kulture v samem procesu proizvodnje, kulture, ki izhaja iz dela. Ravno tako pa mora sindikat vplivati tudi na to, da se mnogo več dela tudi na razvijanju kulture v vsakodnevem življenju ljudi, to je na stanovanjsko kulturo, kulturo oblačenja, kulturo obnašanja, na razvijanje komunalne kulture, kulture javnih dejavnosti in uslug.

Resolucija nakazuje potrebo širšega in bolj organiziranega koriščenja tistih sredstev, dejavnosti in zavodov, ki najširše privlačijo široke kroge ljudi in, ki zadovoljujejo različne interese delovnih ljudi. Ob tem opozarja na dva takšna najbolj masovna kreatorja, to je radio in televizija, ki bosta morala uspostaviti bolj direktne sa-

moupravne odnose s svojimi poslušalci. Radio in televizija bosta morala v svoji programski politiki mnogo bolj nakazovati revolucionarne tendence naše družbe in v večji meri posredovati res najboljše umetniške stvaritve in vršiti stalno načrtno propagando za resnične kulturne vrednote. Sindikat se bo moral zavzemati tudi za razširjanje knjižničarske dejavnosti in približevanja knjige delavcu, za boljše filmsko programsko politiko, za razvoj manjših kulturnih domov in centrov, delavskih univerz in drugega.

Kongres v svoji resoluciji posebej opozarja na izreden pomen amaterske kulture dejavnosti in na to, da je propaganda resničnih kulturnih vrednot potrebno v bodoče vključevati v sestavni del kulturne politike in družbeno-politične akcije.

Koraki skozi meglo

Jugoslovanski film Koraki skozi meglo je partizanska štorijska, interpretirana psihološko in govori o preganjanju in preganjalcu.

Preganjani so štirje partizani, ki so preživeli nemško ofenzivo in se skušajo izmuzniti skozi skoraj neprebojen obroč. Toda njihova volja, čeprav sta dva izmed njih ranjena, ne pozna ovir in zato kljub čisto brezupnemu položaju bijejo bitko za svoj obstanek in revolucijo. Borba postaja bolj in bolj neizprosna, tedaj, ko se med seboj ne razumejo najbolje. Razdirajoči jih prepir je tako vplival na dva, ki sta verovala v revolucijo in svobodo, kot v rezultat borbe, da sta klonila pod psihičnim bremenom in šla v smrt.

Mišo, ranjeni, mladosti polni mladenič, četudi mladosti nikoli ni prav užil, se ustrelil kot najmanj izkušen človek, za katerega je borba prišla namesto mladostne sreče in predvsem zategadelj, ker ne želi ovirati tovarišev, da le-ti ne bi trpeli zaradi njega.

Druga tragična oseba je sicer fizično zdrava, psihično pa tako nemočna, da se ni mogla upreti mladostnemu, hipnemu zanosu in ji ni preostalo drugega kot oditi. Z odhodom od tovarišev še ni ostal miren; blodil in streljal je na sovražnika, ki ga ni, v domišljiji se mu je prikazal Mišo in tudi nanj je streljal. Borbi, ki jo je bil sam s seboj, strašni psihozi, se je pridružila še zaseda nemške vojske. Čeravno ga je prisotnost nemških vojakov strla, je čutil do njih močan prezir in se ni pustil podkupiti. Raje se je vlegel na aktivirano bombo...

1. avgust – spomin...

(nadalj. z 9. str.)

Odborniki so potrdili tudi predlog odloka o določitvi najnižjih najemnin za poslovne prostore v občini, s čemer bo olajšano delo pri izračunavanju osnove za odmero davka od stavb. Najemnina vsaj za odmero davka za poslovne prostore ne more biti manjša od zneska, ki bi ga dobili če se uporabijo načela o določanju stanarine, določene po priročniku za popis stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov ter za ugotavljanje njihovih vrednosti. S tem bo onemogočeno zasebnim lastnikom, da bi prijavili nižje zneske najemnin, kot jih predvideva odlok in se tako izognili plačevanju davkov. Najemnina za poslovne prostore se kljub temu določa v vsakem primeru z pogodbo, ki pa je lahko nižja ali višja. Prav tako so na seji potrdili izdajo soglasja za spremembo in dopolnitev statuta stanovanjskega

Preostala dva pa sta vzdržala med krogami in premagala duševno zmedenost ter se rešila.

Preganjalec SS kapetan Anders se čudi tej četvorici. Zanima ga predvsem to, zakaj se ti številčno nenevarni in slabo oboroženi partizani ne predajo. Preganja jih v veri, da jih bo ujel in potem zvedel zakaj se ne predajo. V svojih načrtih je jasen in optimističen, vendar se na koncu vse njegovo prizadevanje izkaže kot jalovo – upor in borba sta zanj še vedno neresljiva uganka.

Upor in revolucija sta v veliki meri želja po svobodi. Svoboda je sicer relatiiven pojem, vendar je bila v tistih težkih dneh kar simbol življenja in sreče.

Film Koraki skozi meglo je čista, res malo naivna podoba naše revolucije, brez spektakularnih prizorov bor-

be, toda samo s podobo štirih ljudi, ki so kot narod, ki je vedel kaj hoče, slavili (v smislu upora in revolucije) popolno zmago.

Režiser Žorž Skrigin, pionir jugoslovanskega filma, je podobno kot fabula preprost in jasen v svojem izrazu, ki res da ni moderen in preveč ambiciozen, vendar le kaže izdelano izkušnost režiserja. Jasnosti in čistosti izraza pa je treba dodati tudi zavirljiv nivo igralskih dosežkov, kjer izstopata predvsem kreaciji šaljivega in čudnega ranjenca Milana Srdoča in odločnega, močnega Bora Todoroviča, kar je v veliki meri tudi režiserjeva zasluga.

Pripis: Kako zelo slab odnos imajo gledalci do domačega filma dokazuje podatek, da so dve predstavi v kino Radio gledali 104 gledalci, eno predstavo v Kranjski gori pa 20 gledalcev!

37% učencev v Sloveniji ne konča obveznega šolanja v 8. razredn

Že lansko jesen je prosvetno-kulturni zbor republiške skupščine obravnaval nekatera vsebinska – idejna vprašanja našega šolstva. V ospredju je bilo tudi vprašanje osnovnega šolstva oziroma 39. člena republiškega zakona o osnovni šoli, ki omogoča učencu napredovanje v višji razred tudi z eno nezadostno oceno. Študija, ki jo je na zahtevo prosvetno-kulturnega zbora naredil Zavod za šolstvo SRS, odkriva nekaj vznemirljivih in zaskrbljujočih rezultatov, ki bodo verjetno zanimivi tudi za naše bralce.

Po podatkih Zavoda za statistiko SRS je razvidno, da

je bilo v Sloveniji v šolskem letu 1966/67 12,4% ponavljalcev in da je največ ponavljalcev v 5., 6. in 7. razredu. Največ negativnih ocen je pri matematiki – 15,8% (39,8% ocen 2), tujem jeziku – 15,3% (38,8% ocen 2) in v slovenščini – 10,6% (39,3% ocen 2). Taki podatki se ponavljajo iz leta v leto. Še bolj zanimivi pa so podatki o številu učencev ki končajo šolanje v 8. razredu oziroma podatki o osipu. Odstotek učencev, ki zaključuje obvezno osnovno šolanje v 8. razredu se v posameznih občinah v Sloveniji giblje od 79,3% (Ljubljana-Center), osip je v tem primeru 20,7% in do 45,1% (Metlika), kjer je osip 54,9%. Naša jeseniška občina se med šestdesetimi občinami uvršča na 16. mesto s 65,1% učencev, ki zaključujejo obvezno šolanje v 8. razredu z osipom 34,9%, sosednja radovljiška občina je na 20. mestu (64,7%, oz. osip 35,3%). Zanimivo je, da je občina Kranj na 25. mestu s 63,1%, Škofja Loka na 42. mestu s 57,4% in Trzin na 51. mestu s 53,7% učencev, ki zaključujejo obvezno šolanje v 8. razredu. Osip je v resnici nekoliko manjši, če upoštevamo, da je v Sloveniji še okrog 2.500 duševno prizadetih otrok na rednih osnovnih šolah, ki bi se morali prešolati na posebne šole. Tu so potem še posledice napredovanja v višji razred z negativno oceno, ki nastajajo potem, ko je učenec napredoval. Če bi odpravili vse te pomanjkljivosti in upoštevati to, da nekateri učenci po možnostih, ki jim jo daje zakon zato, da naredijo osem razredov, nadaljujejo šolanje deveto in deseto leto,

Jeseniški svobodaši nastopali v Dolini pri Trstu

V nedeljo, 4. t. m., je ansambel narodnih plesov in pesmi pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ponovno z velikim uspehom gostoval v sosednji Italiji. Tokrat so bili gostje v Dolini pri Trstu, kjer DELO, glasilo KPI za slovensko narodno manjšino vsako leto prireja svoj tradicionalni festival. Občina Dolina, ki zajema v glavnem slovenski živelj, šteje čez 5300 prebivalcev. Festival časopisa Delo, so takrat praznovali kar tri dni. Prvi dan so nastopali domači slovenski pevski zbori in folklorna skupina, naslednji dan v nedeljo so program izpopolnili jeseniški Svobodaši, v ponedeljek pa je prav tako nastopil domači trio orglic Bordonski pevci Darjo in Darjom. Vsakokrat je kulturnim

nastopom sledil družabni večer s plesom.

Na nastopu jeseniških folkloristov se je zbralo čez 2000 gledalcev iz Doline, Bolejuna, Boršta, Ricmanj, Trsta in od drugod, Slovencev in Italijanov. Program jugoslovanskih plesov in pesmi, ki so ga izvajali jeseniški plesalci, pevci in instrumentalisti, je občinstvo od prve do poslednje točke spremljalo pozorno in z velikim navdušenjem. V odmoru med prvim in drugim delom sta govorila župan Doline in deželni svetovalec Dušan Lovriha in senator Paolo Sema. Oba sta v govorih, prvi v slovenskem, drugi v italijanskem jeziku, obsojala ameriško agresijo v Vietnamu in obravnavala številna nerešena socialna in gospodarska vprašanja slovenskega pa tudi italijanskega prebivalstva na tem območju in sploh v Italiji. Ob vsem tem je zanimivo, da je Dušan Lovriha član KPI in župan Doline že 19 let. On osebno je poleg drugih tudi sprejel jeseniške svobodaše in ostal z njimi vse do odhoda, oziroma povratka na Jesenice. Po zelo uspešnem nastopu je za ples igral instrumentalni ansambel Svoboda pod vodstvom Francija Zelenjaka.

Jeseniški svobodaši so bili zelo prisrčno sprejeti in pri vsakem koraku ob prihodu je bilo slišati besede dobrodošli, pozdravljeni. Med gledalci je bilo tudi nekaj železarjev iz tržaške železarne Italsider, ki je naslednica nekdanje Skedenjske železarne, ki je bila v času avstro-ogrske del Kranjske industrijske družbe. Srečanje z upokojenim plavžarjem – Slovincem, ki je delal v tovarni že v tem času je bilo zelo zanimivo in prisrčno.

Nedeljsko gostovanje ansambla narodnih plesov in pesmi, je bilo v zadnjih letih že tretje gostovanje na festivalu DELA in sicer dvakrat v Doberdobi in enkrat v Dolini, poleg gostovanja na festivalu glasila KPI UNITA v Gradiški.

Misli

Vrline tonejo v sebičnosti kakor reke v morju.

Nekatere norosti se prijemljejo ljudi kakor nalezljive bolezni. Marsikdo ne visi na svojem imetku, a le malokdo ga zna razdati.

Slast, ki jo občutimo, kadar govorimo o sebi, nam bodi v svarilo, da so naši poslušalci zanj prikrajšani.

Ovira, da ne razkrijemo prijateljem zadnjih globin srca, navadno ni nezaupanje do njih, marveč do sebe.

La Rochefoucault

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

10. in 11. avgusta ameriški barvni CS ilm **JESEN CHEYENNA**, v režiji John Ford v glavni vlogi Richard Widmark, ob 17. in 19. uri.
12. avgusta ameriški čb.

ZAHVALA

ob boleči izgubi našega nepozabnega moža, očeta, starega očeta, sina, brata in strica

FRANCA LANGUSA

iskrena hvala vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti v prerani grob ter mu darovali toliko cvetja in nam izrazili sožalje.

Posebno se zahvaljujemo dr. Čebinu, dr. Pavlinovi, dr. Tancarju in dr. Čehu za lajšanje bolečin ob njegovi hudi bolezni, kakor tudi sestri Mariji Terlikar, ter vsemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice in osebju onkološkega inštituta bolnice Ljubljana.

Zahvaljujemo se tudi uslužbencem GEŽ ZJ, kolektiv samskih domov Jesenice, KO ZZB NOV Hrušica, PGD Hrušica in godbi na pihala Jesenice, ter vsem prevoznikom osebnih vozil za prevoz. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: žena Anica, sinovi Branko, Lado in Bogdan z družinami ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega ljubega sina in brata

FRANCIJA MALEJA

gradbenega tehnikarja se iskreno zahvaljujem dr. Vilmanu in dr. Čebokliju ter osebju kirurškega oddelka za ves trud in skrb, da bi ga ohranili pri življenju. Zahvaljujemo se sosedoma Jakeliču in Dindiču za vso pomoč.

Iskrena hvala Cvetkovičevi iz Martuljke in družini Kučinovi s Plavža, ki so mu prvi nudili pomoč ob nesreči.

Prav tako se zahvaljujem SGP Sava, tov. Kovaču in Vončini za poslovilne besede ob odprtem grobu, vsem sosedom, darovalcem vencev in cvetja, njegovim sošolcem in prijateljem, voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo, kolektiv dne Malej iz valjarne 1300 za venec, godbi DPD Svoboda za žalostinke in prav tako tudi pevcem Društva upokojencev iz Javornika.

Našo zahvalo dolgujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, ter ga spremlili na njegovi zadnji poti.

žalujoča mami, očka, sestra Darinka z možem Andrejem in hčerko Janjo ter ostalo sorodstvo.

film **FATAMORGANA**, v režiji Edward Dmytryk, v glavni vlogi Gregory Peck, ob 19. uri.

13. in 14. avgusta ameriški barvni film **OPERACIJA OPIJ**, v režiji Terrens Jong, v glavni vlogi Yul Bruner ob 19. uri.

15. avgusta španski barvni film **LEPA LOLA**, v režiji Alfonso Balkazar, v glavni vlogi Sara Montiel ob 19. uri.

16. avgusta ameriški CS barvni film **PREKLETI OBISK**, v režiji Sidney Pollack, v glavni vlogi Natalie Wood, ob 17. in 19. uri.

17. avgusta ameriški CS barvni film **DVOBOJ PRI DIABLU**, v režiji Ralph Nelson's, v glavni vlogi James Garner, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

10. in 11. avgusta ameriški barvni film **OPERACIJA OPIJ** ob 18. in 20. uri.

12. in 13. avgusta ameriški barvni CS film **JESEN CHEYENNA**, 12. avgusta ob 18. in 20. uri, 13. avgusta ob 20. uri.

14. avgusta španski barvni film **LEPA LOLA** ob 18. in 20. uri.

15. in 16. avgusta ameriški CS barvni film **LIKVIDATOR**, 15. avgusta ob 18. in 20. uri, 16. avgusta ob 20. uri.

17. avgusta ameriški CS barvni film **PROFESIONALCI**, v režiji Richard Brooks, v glavni vlogi Burt Lancaster ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

10. avgusta jugoslovanski film **KORAKI SKOZI MEGLA**

11. avgusta italijanski barvni film **BRAKOLEONOVA VOJSKA**

15. avgusta ameriški CS barvni film **JESEN CHEYENNA**

17. avgusta ameriški CS barvni film **LIKVIDATOR**

Kino KRANJSKA GORA

10. avgusta ameriški film **ATTACK**

11. avgusta ameriški CS barvni film **LIKVIDATOR**

15. avgusta ameriški barvni film **OPERACIJA OPIJ**

17. avgusta ameriški CS barvni film **JESEN CHEYENNA**

Kino ŽIROVNICA

11. avgusta ameriški film **ATTACK**

18. avgusta ameriški CS barvni film **JESEN CHEYENNA**

NAJDENA OČALA

Pred desetimi dnevi so bila pred pisarno kadrovskega sektorja Železarne najdena očala z močno dioptrijo z zlatim okvirjem. Očala se dobijo pri Stanetu Kržišnik - VATROSTALNA.

Personalne vesti

JULIJ

Sprejetih 120
Obračunanih 68
STAROSTNO SO BILI
UPOKOJENI:

IVAN ANDERLE, rojen 1908, valjarna 1300 — 32 let v ZJ, CUNDRIC JOŽE, rojen 1910, strojno vzdrževanje — 22 let v ZJ, FRANČIŠKA DIJAK, rojena 1918, valjarna 2400 — 21 let v ZJ, JANEZ EGART, rojen 1910, strojne delavnice — 35 let v ZJ, JOŽE HOČEVAR, rojen 1911, livarne — 30 let v ZJ, GROSMAJER ANTON, rojen 1910, livarne — 36 let v ZJ, ŠTEFAN HRYCYK, rojen 1911, valjarna 1300 — 22 let v ZJ, FRANC NOC, rojen 1906, valjarna žice — 40 let v ZJ,

FRANC NOC, rojen 1910, žičarna — 34 let v ZJ, ALOJZ PRAPROTNIK, rojen 1911, strojno vzdrževanje — 37 let v ZJ, ADOLF SORGO, rojen 1908, elektro vzdrževanje — 35 let v ZJ.

INVALIDSKO UPOKOJENI:

RUDOLF BEDEN, rojen 1911, valjarna žice — 27 let v ZJ, JANEZ DORNIK, rojen 1914, plinska in vodna energija — 28 let v ZJ, STANISLAV JANSKA, rojen 1927, martinarna — 15 let v ZJ, IVAN PIRIH, rojen 1912, varnostna služba — 8 let v ZJ, JOŽE USENICNIK, rojen 1913, žebijarna — 17 let v ZJ, MIHAELA FRLAN, rojena

NAŠI NAGRAJENCI

V sredo je posebna komisija, ki so jo sestavljali: predsednik Tone Svetlin, odd. za obračun materiala in člani: Zvegelj Tine — knjigovodstvo strojno energetskih obratov, Mija Čop — knjigovodstvo talilnic in Babšek Anica — valjarna Bela ter člani uredništva, izžrebala nagrajence nagradne križanke, ki smo jo objavili v 30. številki ob občinskem prazniku. Prejeli smo 228 rešitev, komisija pa je morala izvēli 17 rešitev, da je dobila 10 pravih.

50 N din prejme MAKS STERLE, elektro energija po 40 N din: FRANČKA ARHAR, centralno skladišče Javornik in TONI URH, knjigovodstvo strojno energetskih obratov.

po 30 N din: BOŽO PIBERNIK, upokojenec, Titova c. 3, Jesenice, VIKI POGACAR, talilnice in JOŽE FILEJ, strojno vzdrževanje — ključavničarji.

po 20 N din: KRAMAR inž. JOŽE, elektro toplotna energija, JENKO inž. MIRAN, OTK, NUSA SVETINA, strojno energetski obrati, ROŽA KOSELJ, strojne delavnice — knjigovodstvo.

Vsem reševalcem se zahvaljujemo za sodelovanje, nagrajence pa vabimo, da dvignejo nagrade osebno od torka, 13. avgusta dalje na uredništvu Železarja.

Rešitev nagradne križanke:

OBRANCA, PRAZNIK, AIN, LR, ZNANKA, JS, ZEVKA, PRELET, KARO, KARNISA, MSTA, AV, URBAN, ADEN, EPIR, MITRALJEZ, ONO, ŽOGA, ALE, LAK, IV, AMEBA, LS, LEICA, KERES, ET, ORDEN, LN, SKI, KRANJ, JI, KARTA, KA, AA, AKVARELIST, SARONG, NARTA, AR, NEON, AK, RT, MIA, DRO, AVAR, CELEBES, GARAŽA, ISTRAN, PS, OLE, ŽA, OGLJE, LAOMEDON, MILANO, SN, ARSEN, KOMORA, ATIKA, VŽIG, INSERATI, IVER, ZARA, PATRONAT, NOME.

PRODAJA GARAZ

Krajevna skupnost PLAVŽ—JESENICE, bo prodala najboljšima ponudbenikom na javni licitaciji, ki bo dne 20. 8. 1968 ob 17. uri v prostorih Krajevne skupnosti Plavž—Jesenice, c. m. Tita 66 (gasilski dom), dve garaži v ulici Cirila Tavčarja.

Cena garaži je določena na 7.000,00 N din.

Informacije tudi po telefonu št. 82254 ob torkih in četrkih med 9. in 12. uro, ob sredah med 14. in 17. uro.

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI PLAVŽ
JESENICE

Pri opravljanju službene dolžnosti se je smrtno ponesrečil naš sodelavec

STANISLAV SIVEC

II. valjavec v valjarni trakov na Beli

Pokojnega sodelavca, ki je delal v našem podjetju 6 let, bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Svojem naše iskreno sožalje.

Delavski svet Železarne, uprava podjetja, tovarniška konferenca ZKS in izvršni odbor sindikalne organizacije železarne Jesenice.

1914, oddelak za zunanjo trgovino — 2 leti v ZJ.

POKOJNINO SO

UVELJAVILI INVALIDI

III. KATEGORIJE:

JULIJANA CUFER, rojena 1913, GEŽ — 6 let v ZJ, JULIJANA GOLOB, rojena 1928, GEŽ — 12 let v ZJ, FRANC JERALA, rojen 1923, martinarna — 20 let v ZJ, AMALIJA KLINAR, rojena 1919 — žebijarna — 21 let v ZJ, RUDOLF MAVEC, rojen 1912, Javornik I — 30 let v ZJ, ANGELA PREVC, rojena 1922, valjarna 1300 — 8 let v ZJ.

UMRLI:

DUSANKA DABIČ, rojena 1928, šamotarna — 18 let v ZJ.

IZKLJUČENI IZ

DELOVNE

ORGANIZACIJE:

Arko Jože, rojen 8. 2. 1945, transport; Ažman Zdravko, rojen 21. 12. 1949, HVZ; Br. naševič Radomir, rojen 2. 8. 1942, Javornik I.; Čičak Bariša, rojen 9. 3. 1947, elektro jeklarja; Čimžar Anton, rojen 15. 3. 1946, HVZ; Fistrovič Franc, rojen 21. 3. 1943, ZLP HVZ; Flander Ivanka, rojena 27. 7. 1932, GEŽ; Gasser Franc, rojen 18. 12. 1943, HVZ; Hamzič Vehid, rojen 17. 11. 1947, martinarna; Hirsensfelder Franc, rojen 24. 5. 1924, elektro toplotna energija; Hojak Janez, rojen 1. 1. 1940, šamotarna; Jelen Jože, rojen 13. 4. 1950, valjarna Bela; Kafedžič Zaim, rojen 23. 10. 1939, Javornik I., Kastelec Stanislav, rojen 30. 7. 1941, HVZ; Kličko Ahmed, rojen 15. 1. 1946, plavž; Koprivec Vincenc, rojen 25. 1. 1943, strojno vzdrževanje; Kozar Leopold, rojen 23. 7. 1946, valjarna žice; Kvolik Marko, rojen 31. 3. 1945, elektro jeklarja; Makorič Vojko, rojen 23. 10. 1947, žebijarna; Mandič Nikola, rojen 6. 4. 1947, HVZ; Merlak Gregor, rojen 6. 3. 1942, livarne; Mišič Vladimir, rojen 10. 5. 1945, šamotarna; Murič Sefik, rojen 18. 6. 1946, valjarna žice; Nežmah Stefan, rojen 18. 4. 1950, žebijarna; Oberstar Milan, rojen 21. 3. 1947, valjarna žice; Orešnik Janez, rojen 10. 1. 1930, plavž; Osmanović Sead, rojen 28. 4. 1950, transport; Polanec Maks, rojen 29. 1. 1933, HVZ; Radoš Ivan, rojen 21. 7. 1946, HVZ, Repe Jakob, rojen 25. 7. 1945, elektro toplotna energija; Simič Milan, rojen 1. 10. 1943, valjarna 2400; Strgar Janez, rojen 12. 6. 1949, HVZ; Stromšek Martin, rojen 10. 11. 1946, HVZ; Tepina Vasilij, rojen 4. 5. 1946, valjarna Bela.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektro jeklarne se najlepše zahvaljujem za lepo spominsko darilo, ki sem ga prejel ob mojem odhodu v pokoj. Prav tako se zahvaljujem za nepozaben poslovilni večer. Lepa hvala tudi obratovodju inž. Ravniku za njegove besede.

Zupan Matevž,
Lesce 33

Naši plezalci in alpinisti iz Mojstrane so dosegli svetovni vrh

Mladi plezalci in alpinisti iz alpinističnega odseka Planinskega društva Dovje Mojstrana s Klavdijem Mlekušem, Zvonetom Koflerjem, Jankom Ažmanom in Janezom Brojanom na čelu, so že nekaj let nazaj prepričevali, da od uspeha do uspeha, pred njimi v zadnjem času niso bile več varne najtežje, previsne in prepadne kopne in zasnežene ter v led ukovane stene doma in v zunanjem alpskem svetu.

Klavdij Mlekuš je že pred leti opozoril kritične selektorje naših inozemskih odprav nase. Že leta 1964 je avtoritativno preplezal z Mitjem Koširjem z Jesenic izredno težavno prvenstveno smer, vstop v Črni graben severne triglavske stene. Njemu se v Mojstrani po tem velikem in pomembnem uspehu pridruži še Janko Ažman in pozneje Zvone Kofler. Vsi trije so kmalu predstavljali najbolj ubrano plezalno trojko pri nas, lansko leto se je trojici odličnih plezalcev in alpinistov iz Mojstrane pridružil še najmlajši Janez Brojan.

V preteklem letu sta ti dve navezi odličnih plezalcev prekosili samega sebe, Kofler in Ažman sta v enem dnevu preplezala dve ekstremno težki plezalni smeri v severni steni Triglava, Peternelevo smer in Čopov steber. To je bil dosežek izrednega pomena. Preplezali pa so tudi prvo direktno pri nas v severni steni Stenarja. Klavdij je lansko leto okusil tudi slast divjih prepadnih granitnih sten Centralnih Alp, boril se je s previsi in počmi v Bonattijevem stebru Druja.

S tem so si plezalci in alpinisti iz Mojstrane zaslužili priznanje in zaupanje pristojnih pri Planinski zvezi Slovenije, ki jim je skupaj z našim železarskim kolektivom in matičnim planinskim društvom Dovje Mojstrana letos omogočila enomesečno bivanje v Centralnih Alpah, skupini Mont Blanca, kamor so ti plezalci in alpinisti odšli enajstega julija z velikimi željami in še večjimi načrti.

Ti mladi, veliko obetajoči, perspektivni, neustrašeni plezalci, so hoteli prispevati svoj delež v počastitev številnih pomembnih obletnic iz naše planinske alpinistične zgodovine.

Za velike, tvegane in nevarne načrte v zasneženih in v led ukovanih Centralnih Alpah, so se plezalci in alpinisti iz Mojstrane dolgo in načrtno pripravljali v domačih stenah, grebenih, vrhovih in robih. Uspehi niso izostali in že v času letošnje prve ino-

zemske odprave v Dolomite so v skupini treh Zinn od 22. do 30. junija v vsakem pogledu opravičili naša največja pričakovanja. Zaslužili so si tudi vozno karto in potni list za Francijo, kamor so odpotovali v četrtek enajstega julija.

Spočetka jim je v skupini Mont Blanca nagajalo skrajno slabo vreme in izredno nevarne snežene in ledene prilike. Pod silnim granitnim skalnim zidom Walker stebera v severni Grandes Jorasses so se kar trli in gnetli najboljši plezalci in alpinisti iz Francije, Švice, Nemčije, Italije, Avstrije, Japonske, Čehoslovaške in Poljske. Vsi so nečakano čakali izboljšanje vremena, da bi naskočili 1.500 metrov granitni Walker steber.

V petek, dne 19. julija se je vreme le za kratek čas toliko izboljšalo in sprevedrilo, da sta v steber vstopila Mitja Košir z Jesenic in Martin Gričar iz Ljubljane, toda obilne snežne padavine, led, padajoče kamenje ter plazovi so onemogočili varno in uspešno napredovanje. Mlada plezalca sta se morala vrniti v bazno taborišče.

Konec tedna so se razmere v prepadni in previsni v snež in led ukovani granitni steni toliko umirile in izboljšale, da so v soboto, dne 27. julija vstopile v Walkerjev steber severne stene Grandes Jorasses tri slovenske naveze, dve iz Mojstrane in ena iz Ljubljane. V dveh dneh so mladi, odlični in veliko obetajoči plezalci kljub težavam in velikim nevarnostim že stali na vrhu Grandes Jorasses (4 tisoč 206 metrov). Skrajno težki Walker steber so preplezali Klavdij Mlekuš, Zvone

Kofler, Janko Ažman in Janez Brojan iz Mojstrane in Matic Maležič ter Tine Čopič iz Ljubljane. S tem velikim in pomembnim uspehom so posegli v sam vrh svetovnega alpinizma. K velikemu uspehu jim tudi mi iskreno čestitamo z željo, da bi bili tako uspešni in srečni tudi v prihodnje.

Ob koncu tedna lahko pričakujemo srečnega povratka zmagovitih plezalcev in alpinistov, ki so visoko raven našega plezalnega športa in alpinizma športno in uspešno reprezentirali v alpinistični areni v najtežjih stenah Alp.

Enakih, najboljših vesti pa istočasno pričakujemo tudi iz pet in šest ter sedem tisočakov Hindukuša, kjer se trenutno mudi petčlanska odprava alpinističnega odseka planinskega društva Ljubljana matica in iz gora Kavkaza, kjer se trenutno nahaja desetčlanska odprava Planinske zveze Slovenije. Vsem mladim in preizkušenim gornikom, plezalcem in alpinistom želimo veliko sreče in popolnega uspeha v cilju uspešne afirmacije našega gorenskega, slovenskega in jugoslovanskega alpinizma, ki hiti z naglimi koraki k poslednjim ciljem in težko dosegljivim lovoričam v najtežjih stenah Alp, Kavkaza, Hindukuša, Tamirja in Himalaje.

Žuro

Dopisujte v Železarja

Jakopič kljub poškodbi najboljši

Na ledeniku pod Triglavom je bilo v torek dopoldne drugo poletno prvenstvo Slovenije v alpskem smučanju. Prvi dan je bil na sporedu veleslalom, ki ga je postavil zvezni trener Marjan Magušar. Tekmovalci so morali progo, ki je imela 33 vratic, prevoziti dvakrat. Mladinci, članice in mladinke pa po enkrat. Zaradi pomanjkanja prostora se je na Kredarici zbralo le 60 tekmovalcev in tekmovalk. Največje zanimanje je vladalo za boj članov. Naš Jeseničan Jakopič je kljub poškodovani nogi in bolečinam v gležnju med najboljšimi našimi tekmovalci dosegel prvo mesto in s tem potrdil, da je trenutno najboljši alpski smučar v Jugoslaviji. Na drugem mestu je Ljubljancan Kavčič, ki vedno bolj sili v sam vrh. Po pripovedovanju je to eden zelo

nadarjenih tekmovalcev, z več treninga pa bi bil lahko najboljši.

Pri starejših mladincih so Jeseničani nekoliko zatajili. Vedno bolj v ospredje silijo člani Branika iz Maribora. Albreht je v tej izbrani družini zasedel tretje mesto z zaostankom nekaj več kot sekundo in pol. Naslov republiškega prvaka pri mlajših mladincih si je priboril Bernik. Pri dekletih pa žal tokrat nismo imeli sreče.

Ob koncu bi se veljalo omeniti, da so se tokrat novinarji poslužili nekoliko nenavadnega poročanja iz 2512 metrov visoke Kredarice. Dopisniki in poročevalci so tja odšli z golobi — pistonoši, ki so svojo nalogo več kot odlično opravili. Seveda pa so bili poročevalci v stalni radijski zvezi z dolino Vrat.

Rezultati:

Najboljši odstopili

Drugi dan tekmovanja letnega republiškega prvenstva v alpskem smučanju je bil na sporedu slalom. Prvo progo je postavil Peter Gruber iz Lienza, ki je trener jeseniških smučarjev, drugo pa Radovljčan Aleks Cebulj. Vreme je tokrat tekmovalcem ponagajalo. Najprej je nad ledenikom ležala gosta megla, tako da je bila vidljivost zelo slaba, nato pa je začelo še deževati. Organizatorji so prestavili štart za dve uri, tako da se je tekma zavlekla v popoldanske ure. Veljalo bi še omeniti, da so prvi trije najboljši iz torkovega veleslaloma že padli v prvem teku in odstopili. Po pripovedovanju enega najboljših naših smučarjev Jakopiča povzemamo nekaj misli. Organizatorji te prireditve ne bi smeli dovoliti, da bi smučarji štartali v tako težkih vremenskih pogojih, namreč drugi dan tekmovanja so bili tako funkcionarji kakor tudi tekmovalci do kože premočeni.

Tudi večeraj so prve vesti iz Triglava prispele prek radiooddajne postaje v Vratih, toda tudi golobi so svojo nalogo dobro opravili.

Rezultati:

Člani: 1. A. Klinar (Jes.) 80,0, 2. Vogrinc (Branik) 83,3, 3. Gazvoda (Branik) 84,6, 4. Zidan, 5. Leskošek, 6. Svetina, 7. Markež, 9. Pesjak, 10. Marolt, 12. Ponikvar (vsi Jesenice);

Starejši mladinci: 1. Bedrač (Branik) 85,3, 2. Jamnik (Branik) 85,7, 3. Štravs (Jesenice) 86,3, 6. Hafner (Jesenice) itd.

Mlajši mladinci: 1. Bernik (Jes) 98,5, 2. Ravnik (Radovljica) 92,8, 3. Aljančič (Tržič) 93,3, 4. Košir (Jes) itd.

Članice: 1. Pirnat (Branik) 96,9, 2. M. Bem (Radovljica) 99,4, 3. Vilman (Jes) 101,0;

Mlajše mladinke: 1. Žuraj (Branik) 93,6, 2. Matvoz (Enotnost) 97,8, 3. Luznar (Enotnost) 108,0.

-ne

Ludvik Zajc drugi

Na prizorišču preteklih olimpijskih iger v Autransu v Franciji, so se zbrali najboljši skakalci Evrope, da preizkusijo svoje moči v dneh najhujše vročine na 50-metrski skakalnici iz mase. Tej elitni družini so se pridružili tudi naši skakalci, med katerimi je bil tudi nosilec zlate smučke Ludvik Zajc iz Javornika. Manjkal pa tudi ni odlični Čehoslovak Jiří Raška, ki je osvojil prvo mesto. Le za las je ušla ta lovorka našemu Ludviku Zajcu, ki je zaostal za zmagovalcem le v slogu in to za borih 5 točk, docim sta s prvovršenimi skočili oba enako. V prvem skoku 50 m, v drugem pa 50,5 m. Zelo dobro

se je držal tudi naš skakalec Stanek Smolej iz Javornika, ki je zasedel 14. mesto.

Odveč bi bili verjetno vsi komentarji, toda vseeno je naš Ludvik Zajc potrdil, da je eden najboljših skakalcev vseh časov pri nas. Rezultat preteklega sezone nam dovolj zgovorno pričajo o njegovih uspehih. Vsem lovoričam pa je dodal še 2. mesto v Autransu. K uspehu mu iskreno čestitamo!

-ne

Misli

Kdor je izvečine hudoben, je v manjši nevarnosti, kakor tisti, ki izkazuje preveč dobrot.

Slabiči ne morejo biti odkritosrčni.

Poštenjak sme biti zaljubljen je brezumja, toda nikdar neumno.

So ljudje, ki bi ne bili nikdar zaljubljeni, ko bi ne bili kdaj slišali o ljubezni.

Kadar nas ne izpodbuja nečimrnost, nam beseda ne teče rada.

Le malo je poštenih žensk, ki bi ne bile naveličane svoje poštenosti.

Poštene ženske so izvečine skriti zakladi, ki so na varnem samo zategadelj, ker jih nihče ne išče.

Ni ga strahopetca, ki bi si bil docela v svesti svojega strahu.

La Rochefoucauld

-ne